

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

PREGLED SUDSKE PRAKSE

Broj 2 i 3

Sarajevo, decembar 2007. g.

IZDAVAČ: SUD BOSNE I HERCEGOVINE
ZA IZDAVAČA: Meddžida Kreso, predsjednik Suda BiH

UREĐIVAČKI ODBOR:

dr. Miloš Babić, sudija
Jasminka Oručević, sudija
Azra Miletić, sudija
Minka Kreho, sudija
Lejla Fadilpašić, pravni saradnik

UREDNICI:

Azra Miletić, sudija
Jasminka Oručević, sudija

Lektor:

Zlata Ekert

Ovo izdanje je interna publikacija Suda Bosne i Hercegovine.

Tiraž: elektronski

INDEX

KRIVIČNO PRAVO.....	4
KRIVIČNI ZAKON BOSNE I HERCEGOVINE.....	4
<i>Zločin protiv čovječnosti - Primjena materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela.....</i>	<i>4</i>
<i>Zločini protiv čovječnosti - međunarodno običajno pravo.....</i>	<i>7</i>
ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU BOSNE I HERCEGOVINE.....	9
<i>Prava i slobode pritvorenika.....</i>	<i>9</i>
<i>Zabrana suđenja u odsustvu.....</i>	<i>10</i>
<i>Štrajk glađu.....</i>	<i>12</i>
<i>Postavljanje advokata po službenoj dužnosti protiv volje optuženog.....</i>	<i>14</i>
<i>Mogućnost korištenja iskaza koji je optuženi dao u toku istrage kada se na glavnom pretresu brani šutnjom.....</i>	<i>15</i>
<i>Pravo na šutnju i pravo na objašnjenje ili pobijanje iskaza prisutnih svjedoka.....</i>	<i>15</i>
EUROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA I OSNOVNIM SLOBODAMA.....	16
<i>Direktna primjena Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.....</i>	<i>16</i>
ZAKON O ZAŠTITI SVJEDOKA POD PRIJETNJOM I UGROŽENIH SVJEDOKA.....	18
<i>Primjena mjera zaštite i status „zaštićenog svjedoka“.....</i>	<i>18</i>
ZAKON O USTUPANJU PREDMETA I KORIŠTENJU DOKAZA PRIBAVLJENIH OD STRANE MKSJ U POSTUPCIMA PRED SUDOVIMA U BIH.....	19
<i>Prihvatanje kao dokazanih činjenica utvrđenih pravomoćnom odlukom MKSJ.....</i>	<i>19</i>
<i>Izuzetak od neposrednog sprovođenja dokaza.....</i>	<i>21</i>
<i>Korištenje iskaza svjedoka pred MKSJ u postupku pred Sudom BiH.....</i>	<i>22</i>
UPRAVNO PRAVO.....	23
<i>Stjecanje državljanstva BiH zaključivanjem braka.....</i>	<i>23</i>
<i>Sticanje državljanstva BiH pripadnošću Oružanim snagama BiH.....</i>	<i>24</i>
<i>Nadležnost Državne komisije za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana Vijeća ministara BiH.....</i>	<i>27</i>
<i>Nadležnost Uprave za indirektno oporezivanje BiH.....</i>	<i>29</i>
<i>Nadležnost Suda BiH za rješavanje imovinskih sporova pokrenutih protiv BiH.....</i>	<i>30</i>
<i>Obaveze ugovornog organa u postupku javnih nabavki.....</i>	<i>31</i>
<i>Nadležnost Suda BiH u rješavanju radnih sporova.....</i>	<i>33</i>
<i>Sukob interesa kod nosioca izvršne funkcije.....</i>	<i>35</i>
<i>Nadležnost Suda BiH u provođenju izvršenja naplate carine i carinskih dugova.....</i>	<i>37</i>
<i>Prestanak mandata izabranom članu organa vlasti.....</i>	<i>38</i>
<i>Prijava kandidature na kandidatskim listama.....</i>	<i>39</i>
<i>Prigovori revizije koji se odnose na utvrđeno činjenično stanje.....</i>	<i>41</i>
<i>Nespojivost obavljanja poslova inspekcijskog nadzora carinjenja sa poslovima špeditera koji se bavi uvozom robe.....</i>	<i>43</i>
<i>Ovlaštenja Regulatorne agencije za komunikacije u izricanju sankcija.....</i>	<i>45</i>
<i>Donošenjem konačnog upravnog akta u upravnom postupku prestaje pravo tužioca da zahtijeva od suda postupanje po čl. 64 Zakona o upravnim sporovima BiH.....</i>	<i>47</i>
<i>Trajanje sankcije za sukob interesa.....</i>	<i>48</i>
<i>Preuzimanje obaveza ranijih carinskih uprava od strane Uprave za indirektno oporezivanje.....</i>	<i>50</i>
<i>Određivanje carinske vrijednosti uvezene robe.....</i>	<i>51</i>
<i>Pravo uvoznika robe na teritorij BiH da zahtijeva izmjenu podataka u carinskoj deklaraciji i vraćanje više uplaćenih carinskih dažbina.....</i>	<i>54</i>
<i>Dodjeljivanje izbjegličkog statusa strancu koji zahtijeva azil BiH zbog izbjegavanja pravde.....</i>	<i>55</i>
<i>Primjena Zakona o državnoj službi u institucijama BiH na policijske službenike.....</i>	<i>57</i>
<i>Pravo stranca na boravak u određenoj zemlji i Europska konvencija.....</i>	<i>58</i>

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON BOSNE I HERCEGOVINE

Zločin protiv čovječnosti- Primjena materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela

Član 4a i 172 stav 1. KZ BiH

U pogledu primjene materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, imajući u vidu načela propisana članovima 3. 4. i 4a. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, pravilno je primjenjen Krivični zakon Bosne i Hercegovine kada je optuženi oglašen krivim da je počinio krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. navedenog zakona.

Iz obrazloženja:

“U vezi sa primjenom materijalnog zakona u ovom krivičnom predmetu, sud smatra relevantnim dva zakonska načela: načelo zakonitosti, prema kojem nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (član 3. KZ BiH) i načelo vremenskog važenja krivičnog zakona, prema kojem se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca (član 4. KZ BiH).

Načelo zakonitosti je takođe propisano članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: EKLJP) i članom 15. stav 1. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (u daljem tekstu: MPGPP).

Član 7. stav 1. EKLJP propisuje: „Nitko ne može biti proglašen krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po domaćem ili po međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao krivično djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.“ Na drugoj strani član 15. stav 1. MPGPP propisuje: „Niko se neće smatrati krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom, koji, u vrijeme počinjenja, nisu predstavljali krivično delo prema domaćem ili međunarodnom pravu. Isto tako, neće se izreći teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kada je krivično djelo bilo izvršeno. Ako se, nakon što je djelo počinjeno, zakonskom odredbom predvidi izricanje blaže kazne, to će ići na korist počinioaca“.

Prema tome, ove odredbe propisuju zabranu izricanja teže kazne, ne utvrđujući time obavezu primjenu (naj)blažeg zakona (ako je zakon više puta mijenjan) za učinioca, u odnosu na kaznu koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Međutim, stav 2. člana 7. EKLJP propisuje da „Ovaj član ne sprečava suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u času počinjenja predstavljao krivično djelo u skladu s općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda“. S druge strane, stav 2. člana 15. MPGPP glasi „ništa u ovom članu ne sprečava suđenje i kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u vrijeme počinjenja predstavljao krivično djelo prema općim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica“.

Član 7. stav 2. EKLJP i član 15. stav 2. MPGPP sadrže odredbe koje su izuzeci u odnosu na pravilo utvrđeno članom 7. stav 1. EKLJP i članom 15. stav 1 MPGPP.

Konačno, isti izuzetak je sadržan u članu 4a) KZ BiH kojim je propisano da članovi 3. i 4. KZ BiH ne sprečavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava. Time su faktički preuzete odredbe člana 7. stav 2. EKLJP i člana 15. stav 2. MPGPP i omogućeno izuzetno odstupanje od principa iz člana 4. KZBiH, kao i odstupanje od obavezne primjene blažeg zakona u postupcima koji predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu. To je upravo slučaj u ovom postupku protiv optuženog, jer se upravo radi o inkriminaciji koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava.

Država Bosna i Hercegovina je kao nasljednica bivše Jugoslavije ratificirala EKLJP i MPGPP, pa su ovi sporazumi za nju obavezujući i vlasti Bosne i Hercegovine, uključujući i sudove, moraju ih primjenjivati. Stoga je član 4a) KZ BiH samo domaći pravni podsjetnik, jer on nije neophodan da bi se primjenjivali ovi sporazumi. Iz istog tog razloga, ovi sporazumi su obavezujući za sve bosansko-hercegovačke sudove, pa odredba kao što je član 4a) KZ BiH, nije neophodna za njihovu primjenu.

Članom 172. KZ BiH propisano je krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, koji je članom 5. Statuta MKSJ definisan kao određena posebna djela, „kada su ona počinjena u oružanom sukobu, bilo međunarodnog, bilo unutarnjeg kakraktera i usmjerena protiv bilo kojeg civilnog stanovništva“. U vrijeme počinjena djela, Zločin protiv čovječnosti nije eksplicitno bio predviđen krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini.

Običajni status kažnjivosti zločina protiv čovječnosti i pripisivanje individualne krivične odgovornosti za njegovo počinjenje u periodu 1992. godine, potvrđen je, od strane Generalnog sekretara UN¹, Komisije za međunarodno pravo², kao i jurisprudencijom

¹ Izvještaj GS UN-a u vezi sa stavom 2. Rezolucije Vijeća sigurnosti br. 808, 3.maj 1993. paragraf 34-35 i 47-48

² Komisija za međunarodno pravo, Komentar na Nacrt zakona o zločinima protiv mira i sigurnosti čovječanstva (1996), član 18.

MKSJ i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSJR)³. Ove institucije ocijenile su da kažnjivost Zločina protiv čovječnosti predstavlja imperativnu normu međunarodnog prava ili *jus cogens*⁴, zbog čega je nesporno da je u 1992. godini Zločin protiv čovječnosti bio dio običajnog međunarodnog prava. Ovaj zaključak je potvrdila i Studija o međunarodnom humanitarnom pravu⁵ koju je izradio Međunarodni komitet crvenog križa/krsta. Prema toj studiji „teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava predstavljaju ratni zločin“ (pravilo 156), „pojedinici su krivično odgovorni za zločine koje počinju“ (pravilo 151) i „Države moraju istraživati ratne zločine koje su navodno počinili njihovi državljani ili njihove oružane snage, ili koji su počinjeni na njihovoj teritoriji, te u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene. Takođe moraju istraživati i druge ratne zločine koji su u njihovoj nadležnosti, te, u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene.“ (Pravilo 158)

Član 4a) KZ BiH govori o „općim načelima međunarodnog prava“. Član 7. stav 2. EKLJP govori o „općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda“, a član 15. stav 2. MPGPP o „općim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica“. Kako međunarodno pravo, kao ni EKLJP, ne poznaju identičan pojam onom koji se koristi u članu 4. a) KZ-a BiH, to ovaj termin predstavlja ustvari kombinaciju, s jedne strane „principa međunarodnog prava“ kakav poznaje Generalna skupština UN i Komisija za međunarodno pravo i „općih principa prava priznatih od strane zajednice naroda“ kakve poznaje Statut Međunarodnog suda pravde i član 7. stav 2. EKLJP, kao i član 15. stav 2. MPGPP-a.

Principi međunarodnog prava kako ih poznaje Rezolucija Generalne skupštine 95(I) (1946) i Komisija za međunarodno pravo (1950) odnose se na „Nirberšku povelju i presudu tribunala“, dakle i na zločine protiv čovječnosti. „Principima međunarodnog prava priznatim u Povelji Nirberškog tribunala i u presudi tribunala“, koje je Komisija za međunarodno pravo usvojila 1950. godine i podnijela Generalnoj skupštini, Principom VI.c. predviđen je Zločin protiv čovječnosti kažnjiv kao zločin po međunarodnom pravu. Principom I određeno je da: „Svaka osoba koja počinji djelo koje predstavlja krivično djelo po međunarodnom pravu, odgovorna je, prema tome i podliježe kažnjavanju“. Principom II određeno je da: „Činjenica da domaći zakon ne predviđa kaznu za djelo koje je kažnjivo po međunarodnom pravu, ne oslobađa osobu koja je počinila to djelo odgovornosti prema međunarodnom pravu“.

Praksom Evropskog suda za ljudska prava naglašena je primjena odredbe stava 2. člana 7. u odnosu na primjenu stava 1. člana 7. EKLJP u nekoliko sličnih predmeta⁶ u kojima je predmet rasprave upravo bilo postojanje i kažnjivost Zločina protiv čovječnosti kao krivičnog djela. U predmetu *Kolk i Kislyiy protiv Estonije*, Evropski sud „se prisjeća da

³ MKSJ, Apelaciono vijeće, *Tadic*, Odluka o prijedlogu odbrane za interlokutorni prigovor na nadležnost, 2. oktobar 1995. paragraf 141; MKSJ, Pretresno vijeće, presuda *Tadić* od 7. maja 1997. paragraf 618-623;

⁴ Komisija za međunarodno pravo, Komentar na nacrt teksta članova o odgovornosti država za međunarodno protupravna djela (2001), član 26.

⁵ Jean-Marie-Henchaerts and Louise Doswald-Beck; Međunarodno običajno pravo, MKCK, Cambridge University Press, 2005.

⁶ Vidjeti npr. presudu ESLJP u predmetu *Naletilić v. Hrvatska*, 51891/99 i presudu

tumačenje i primjena domaćeg zakona u načelu spada u nadležnost domaćih sudova⁷, a što je primjenjivo i kada se domaći zakon odnosi na pravila općeg međunarodnog prava ili međunarodnih sporazuma.

Prema tome, krivično djelo Zločina protiv čovječnosti može se u svakom slučaju podvesti pod „opća načela međunarodnog prava“ iz člana 4a) KZ BiH. Dakle, bez obzira da li promatrano sa stanovišta međunarodnog običajnog prava ili stanovišta „principa međunarodnog prava“, nedvojbeno je da je Zločin protiv čovječnosti predstavljao krivično djelo u inkriminisanom periodu, odnosno da je zadovoljen princip legaliteta. Pri tome ne treba zanemariti ni činjenicu da se krivičnopravne radnje nabrojane u članu 172. KZ BiH mogu pronaći i u zakonu koji je bio na snazi u relevantnom vremenskom periodu (u vrijeme izvršenja djela), i to u članovima 134., 141., 142., 143., 144., 145., 146., 147., 154., 155. i 186. KZ SFRJ, odnosno da su radnje optuženja bile kažnjive i po tada važećem krivičnom zakonu. Konačno, u vezi sa članom 7. stav 1. EKLJP, sud zapaža da primjenu člana 4a) dodatno opravdava činjenica da je izrečena kazna u svakom slučaju blaža od smrtne kazne koja je bila u primjeni u vrijeme izvršenja djela, čime je zadovoljena i primjena principa vremenskog važenja krivičnog zakona, odnosno primjena „zakona koji je blaži za počinitelja“.

(Iz presude Apelacionog vijeća Odjela I Suda BiH br KRŽ-05/49 od 13. 12. 2006. godine)

Zločini protiv čovječnosti - međunarodno običajno pravo

Član 172. stav 1. tačka g) i i) KZ BiH

Zabrana silovanja i teškog seksualnog nasrtaja, te prisilni nestanak osoba u toku oružanog sukoba, prerasla je u međunarodno običajno pravo.

Iz obrazloženja:

“Sud nije našao utemeljenom tvrdnju odbrane da prisilni nestanak i silovanje nisu prihvaćeni kao zločini protiv čovječnosti po običajnom međunarodnom pravu. Naime, sud podsjeća da su navedene radnje nesporno kriminalne radnje koje u vrijeme rata dobivaju osobine i značaj ratnog zločina, a kada je neka radnja propisana kao zločin u vrijeme kada je preduzeta, suci imaju diskreciono pravo da takvu radnju – kada se ista odlikuje visokim stepenom okrutnosti, nehumanosti i uopšte zločinačkim ponašanjem, koje je uz to dio nekog plana i sistema u vršenju zločina, kvalifikuje i kao zločin protiv čovječnosti, jer je to dinamičan proces koji se prilagođava vremenu i nesporno novim načinima činjenja zločina.

---

⁷ Vidjeti Papon protiv Francuske br. 54210/00, ESLJP 2001-XII i Touvier protiv Francuske, br. 29420/95, odluka Komisije od 13.I.1997. godine.

Nadalje, zabrana silovanja i teškog seksualnog nasrtaja u toku oružanog sukoba nesporno je prerasla u međunarodno običajno pravo. Ona se postepeno iskristalizovala iz izričite zabrane silovanja iz člana 44 Lieberovog kodeksa i opštih odredbi sadržanih u članu 46 Pravilnika u aneksu IV Haške konvencije, koje valja tumačiti zajedno sa "Martensovom klauzulom" koja je navedena u preambuli te Konvencije. Iako Nirnberški sud nije posebno krivično gonio za silovanje i seksualni nasrtaj, silovanje je kvalifikovano kao zločin protiv čovječnosti prema članu II (1)(c) Zakona broj 10 Kontrolnog savjeta.

Međunarodni vojni sud u Tokiju osudio je generale Toyodu i Matsuija na osnovu komandne odgovornosti za kršenje ratnog prava i običaja koje su počinili njihovi vojnici u Nankingu, a koja su obuhvatala silovanje širokih razmjera i seksualne nasrtaje. Bivši japanski ministar vanjskih poslova, Hirota, takođe je osuđen za takva djela.

Ova odluka, kao i odluka Vojne komisije Sjedinjenih Država u predmetu Yamashita, uz činjenicu da je fundamentalna zabrana "oskvrnuća ličnog dostojanstva" iz zajedničkog člana 3 prerasla u međunarodno običajno pravo, doprinijele su razvoju univerzalno prihvaćenih normi međunarodnog prava koje zabranjuju silovanje i teški seksualni nasrtaj. Te norme primjenjuju se u svakom oružanom sukobu.

Osim toga, nijedan međunarodni instrument o ljudskim pravima izričito ne zabranjuje silovanje ili druge teške seksualne delikte, pa ipak, ta su krivična djela implicitno zabranjena odredbama koje štite tjelesni integritet, koje su sadržane u svim relevantnim međunarodnim sporazumima. Pravo na tjelesni integritet je fundamentalno pravo koje se odražava u nacionalnom zakonodavstvu, te je stoga nesumnjivo dio međunarodnog običajnog prava.

Vezano za prisilni nestanak, Apelaciono vijeće nalazi da su u skladu sa praksom MKSJ sakaćenje i druge vrste teških tjelesnih povreda, premlaćivanje i druga nasilna djela, teške tjelesne i duševne povrede, prisilno premještanje, nečovječno i ponižavajuće postupanje, prisilna prostitucija i **prisilni nestanak** osoba nabrojani u praksi MKSJ kao djela koja potpadaju pod kategoriju "drugih nehumanih djela".

Imajući u vidu princip *nullum crimen sine lege*, Apelaciono vijeće konstatuje da **kategorija drugih nehumanih djela, kao opšta kategorija zločina protiv čovječnosti, čini dio običajnog međunarodnog prava, dok činjenica da je KZ BiH prisilni nestanak izdvojio i posebno inkriminirao u članu 172. stav 1. tačka i) a "druga nečovječna djela" metodološki svrstao pod tačkom k) istoga člana, ovome djelu ni u kojem slučaju ne oduzima status norme običajnog međunarodnog prava.**

Treba naglasiti i to da "druga nehumana djela" sama po sebi predstavljaju zločin na osnovu međunarodnog krivičnog prava. U prilog navedenom, Vijeće primjećuje da su osuđujuće presude po tom osnovu izrekli Međunarodni vojni sud u Nirnbergu, MKSJ i Međunarodni sud za Ruandu (Za vojni sud u Nirnbergu, vidi npr. *The Medical Case, the Justice Case, the Ministries Case, and the High Command Case, Trials of War Criminals /Predmet zdravstva, predmet pravosuđa, predmet ministarstava i predmet Visoke*

komande, Suđenja ratnim zločincima/, tom I, str. 16, tom II, str. 175-180, tom III, str. 23; tom XIV str. 467, tom X, str. 29, 36, 462; MKSJ, Prvostepena presuda u predmetu Kupreškić, Prvostepena presuda u predmetu Kvočka, Prvostepena presuda u predmetu Naletilić, Prvostepena presuda u predmetu Galić; za Međunarodni sud za Ruandu, vidi npr. Prvostepenu presudu u predmetu Akayesu.)”

(Iz presude Apelacionog vijeća Odjela I Suda BiH KRŽ-05/04 od 07. 08. 2007. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU BOSNE I HERCEGOVINE

Prava i slobode pritvorenika

Član 141.stav 2.ZKP BiH

Evropski sud za ljudska prava je već potvrdio da su opravdana ograničenja slobode izražavanja u cilju zaštite autoriteta sudstva u smislu člana 10. stav 2. (vidi npr. predmet Skalka protiv Poljske, presuda od 27. maja 2003. godine), u slučajevima kada pojedinac vrijeđa sud ili pripadnika pravosudnih organa i naročito ako se to ponavlja i kada se takve uvrede čine putem interne korespondencije.

Iz obrazloženja:

„...Nakon pregleda sadržaja ovih podnesaka, Vijeće je uočilo da je samo nekoliko njih direktno vezano za tekući krivični postupak, mnogi od njih sadrže zahtjeve koji nisu osnovani, nekoliko njih se ponavlja i najmanje dvadeset je izuzetno uvredljivog i ponekad agresivnog sadržaja, a također uključuje i klevetničke i diskriminacijske napade usmjerene protiv sudija, tužilaca ili nepristrasnosti i nezavisnosti Suda u cjelini. Vijeće također smatra da ova prepiska, koja je uglavnom iritantnog, uvredljivog, odnosno ispraznog karaktera, remeti neometan i miran rad sudija, te da je posljedica te prepiske opstrukcija, neopravdano kašnjenje ili ometanje krivičnog postupka koji je u toku kao i podrivanje autoriteta Suda. Takva ograničenja su stoga neophodna u interesu zadovoljenja pravde, sigurnosti i pravilnog vođenja postupka.“

Iz rješenja Suda BiH broj X-KRN-05/70 od 28. 06. 2006. godine)

Zabrana suđenja u odsustvu

Član 247. ZKP BiH

Zabrana suđenja in absentia propisana Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, član 14. i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP), član 6., nije apsolutna.

Iz obrazloženja:

„Sud smatra da prinudno dovođenje i upotreba fizičke sile nisu adekvatan način da se optuženom stavi do znanja da će se suđenje nastaviti i bez njegovog prisustva. Šta više, dovođenje na sud optuženog u donjem vešu, uz upotrebu fizičke sile, prema stanovištu suda, moglo bi upravo predstavljati nehumano postupanje prema optuženom, a istovremeno bi doprinijelo narušavanju autoriteta i digniteta suda. Sem toga, imajući u vidu ponašanje optuženog na predhodnim ročištima, može se opravdano očekivati da bi prinudno dovođenje, uz upotrebu fizičke sile, samo doprinijelo tome da optuženi ponovi ponašanje koje rezultira njegovim udaljavanjem iz sudnice.

Sud, stoga, nalazi da je umjesto primjene sile, u konkretnom slučaju cjelishodnije uredno i blagovremeno obavijestiti optuženog da će se suđenje nastaviti i bez njegovog prisustva, uz pouku da može pristupiti sudu kada god to bude želio.

Ovakav stav suda poznat je i u međunarodnoj sudskoj praksi. Tako je npr. Međunarodni krivični sud za Ruandu (MKSR) u predmetu protiv Jean-Bosco Barayagwiza (predmet br. MKSR-97-19-T) u vezi sa svojevolumnim izborom optuženog da ne pristupi na ročišta, ukoliko je optuženi blagovremeno informisan o suđenju, ne sprječava vođenje postupka u odsustvu optuženog, jer u tom slučaju isto ne predstavlja povredu Statuta MKSR niti povredu njegovih ljudskih prava.

Zabarana suđenja in absentia propisana Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, član 14. i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP), član 6. također nije apsolutna.

Evropski sud za ljudska prava prije svega nalazi da, iako to nije izričito navedeno u stavu 1. člana 6. EKLJP, predmet i svrha ovog člana, posmatranog kao cjeline, pokazuju da osoba "optužena za krivično djelo" ima pravo da učestvuje u krivičnom postupku. Šta više, određene tačke (c), (d) i (e) stava 3. garantuju svakome "ko je optužen za krivično djelo" minimalna prava za koja je teško zamisliti kako se ista mogu ostvariti ukoliko optuženi ne prisustvuje suđenju (vidjeti presudu Suda u predmetu Colozza od 12. 02. 1985. paragraf 27) .

Međutim, u predmetima koji se odnose na krivične postupke u kojima optuženi nije lično prisustvovao suđenju, u vezi člana 6. EKLJP, sud smatra relevantnim i ključnim sljedeće okolnosti:

- da li je optuženi na jeziku koji razumije obaviješten o optužbi protiv njega ;*
- da li je optuženi blagvoreneno pozvan na suđenje ;*
- da li je optuženi neopravdano odsutan, odnosno da li se optuženi nedvojbeno i svojevrijedno odrekao prava da prisustvuje suđenju (vidjeti npr. presudu Suda u predmetu FCB vs. Italije, od 28. 8. 1991., paragraf 29-36).*

U ovom slučaju, kako je to navedeno, nema dileme da je optuženi, na jeziku koji razumije, upoznat sa krivičnim postupkom koji se protiv njega vodi. Također je evidentno da je optuženi uredno pozivan na sva zakazana ročišta, te da je, a što prizilazi iz pomenutih službenih zabilješki kao i ranijih podnesaka optuženog, svojevrijedno odlučio i izričito saopštio svoju volju da ne prisustvuje suđenju.

(Iz rješenja Suda BiH broj X-KR-05/70 od 04. 07. 2006. godine)

Iz obrazloženja:

“Odsustvo optuženog, kako je to propisano članom 247. ZKP BiH podrazumijeva situaciju u kojoj prisustvo optuženog u toku glavnog pretresa nije moguće osigurati, bilo iz razloga što se isti krije ili je u bjekstvu, ili postoje druge poteškoće da se isti obavijesti o postupku. Imajući u vidu da se optuženi za sve vrijeme trajanja glavnog pretresa nalazio u pritvoru, te da je svjesno i izričito odbijao da prisustvuje zakazanim ročištima na koja je bio uredno pozivan, Apelaciono vijeće smatra da se ne može smatrati da je isti bio u odsustvu, u smislu člana 247. ZKP BiH.

Nastavak suđenja bez prisustva optuženog je, posmatran i u kontekstu garancija osiguranih članom 6 EKLJP, također moguć. Naime, standardi koje postavlja član 6. Konvencije, a koji su primjenjivi na konkretno procesno pitanje, zahtijevaju da optuženi odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega, što je nesporno i učinjeno kako prilikom saslušanja pred sudijom za prethodni postupak, tako i dostavljanjem optužnice, održavanjem ročišta za izjašnjenje o krivnji, te otvaranjem glavnog pretresa čitanjem optužnice. Nadalje, njegovo je pravo da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe. Međutim, pomenuto pravo optuženog koje bi podrazumijevalo i njegovo prisustvo na pretresu nije apsolutno u smislu da se optuženi istoga ne može odreći. Imajući u vidu da je optuženi cijelo vrijeme bio svjestan optužbi koje mu se stavljaju na teret, da je blagvoreneno obaviještavan i pozivan na zakazana ročišta, da je bio sposoban da prisustvuje istima, da je u toku glavnog pretresa uvijek bio prisutan njegov branilac, te da se optuženi svaki put jasno, svojevrijedno i izričito odrekao prava da bude prisutan suđenju, apelaciono vijeće smatra da isti ni na koji način nije bio onemogućen da prisustvuje, prati i učestvuje u toku glavnog pretresa, već da se tog prava dobrovoljno odrekao, prihvativši na taj način da glavni pretres bude nastavljen i bez njega. Iako ZKP BiH izričito ne propisuje ovakvu procesnu situaciju, iz odredbe člana 242. stav 2. ZKP BiH je vidljivo da je moguće da

optuženi, u slučaju da i pored upozorenja predsjednika vijeća, nastavi sa nedoličnim ponašanjem, bude udaljen iz sudnice, te da se postupak nastavi uz prisustvo njegovog branioca, čime je dodatno potkrijepljen zaključak prvostepenog vijeća da sama činjenica da optuženi nije fizički prisutan u sudnici ne znači da se pretres automatski ne može nastaviti. Ovo posebno iz razloga što je konstantno nedolično ponašanje optuženog evidentno i bilo usmjereno onemogućavanju nastavka postupka i njegovom odugovlačenju, kako je to i prvostepeno vijeće ispravno ocijenilo. Razmatrajući alternativnu mjeru koja je mogla biti primjenjena na konkretan slučaj, odnosno prinudno dovođenje optuženog u sudnicu i protiv njegove izričite volje, te bez obzira na prijetnje da će se u tom slučaju pojaviti u donjem vešu, kako to u žalbi predlaže branilac, prvostepeno vijeće ispravno zaključuje da bi takvo postupanje predstavljalo nehuman postupak kojim bi se narušio kako fizički integritet optuženog, tako i autoritet i dignitet suda, a da se pri tome, osim fizičkog prisustva optuženog, isti ne bi mogao prisiliti da u vlastitom interesu prati tok pretresa i poštuje procesnu disciplinu. Imajući u vidu gore navedeno, odluka vijeća da po okončanju svakog ročišta optuženom dostavi snimak suđenja, kako bi se isti mogao upoznati sa njegovim tokom, predstavlja adekvatan način da se istom obezbijedi mogućnost praćenja glavnog pretresa, bez narušavanja njegovog fizičkog integriteta nasilnim dovođenjem u sudnicu.”

(Iz presude Apelacionog vijeća Odjela I Suda BiH X-KRŽ-05/70 od 28. 03. 2007. godine)

Štrajk glađu

Posljedica štrajkovanja glađu koja je, kako za Vijeće, tako i za samog optuženog potpuno predvidiva, je ta da će se uslijed namjernog odbijanja uzimanja hrane, zdravstveno stanje osobe koja štrajkuje glađu, pogoršati. Optuženom je na izboru da odluči da li će nastaviti štrajkovati ili ne do vremena kada će doći do pogoršanja zdravstvenog stanja koje je sam prouzročio i koje ga dovodi u stanje nesposobnosti da prisustvuje suđenju. U tom slučaju, Vijeće će optuženom osigurati pristup zapisnicima sa suđenja i omogućiti mu da prava njegove odbrane ne budu ugrožena.

Iz obrazloženja:

“Razlozi koji navodi optuženi za njegovo odbijanje da uđe u sudnicu na glavni pretres ne opravdavaju odgađanje suđenja. Radi se o dva separata postupanja: štrajk glađu kao prva aktivnost i odbijanje da uđu u sudnicu kao druga.

Kada je u pitanju sposobnost optuženog da prisustvuje suđenju koja sasvim razumljivo može doći u pitanje kao rezultat štrajka glađu, optuženi jeste prema navodima branioca rekao da se osjeća loše. Vijeće suprotno tome, do dana zakazanog ročišta, nije zaprimilo objektivnu informaciju o njegovom lošem zdravstvenom stanju. Prema praksi suda koja se u ovom slučaju primjenjuje, zdravstveno stanje optuženog je pod redovnom prismotrom tima vještaka medicinske struke, koji su u obavezi obavijestiti sud o

pogoršanjima zdravstvenog stanja pritvorenika, a o čemu vijeće do dana održavanja pretresa nije obavješteno.

Nadalje, posljedica štrajkovanja glađu koja je kako za vijeće, tako i za samog optuženog potpuno predvidiva, je ta da će se uslijed namjernog odbijanja uzimanja hrane, zdravstveno stanje osobe koja štrajkuje glađu, pogoršati. Optuženom je na izboru da odluči da li će nastaviti štrajkovati ili ne, do vremena kada će doći do pogoršanja zdravstvenog stanja koje je sam prouzročio i koje ga dovodi u stanje nesposobnosti da prisustvuje suđenju. U tom slučaju, vijeće će optuženom osigurati pristup zapisnicima sa suđenja i omogućiti mu da prava njegove odbrane ne budu ugrožena.

No međutim, vijeće nalazi za shodno napomenuti slijedeće, glavni pretres se nalazi u fazi izvođenja dokaza odbrane. Upravo u ovoj fazi, optuženi treba biti najviše zainteresiran za prisustvovanje glavnom pretresu i izvođenju dokaza kojima nastoji odgovoriti na optužbe koje ga terete optužnicom. Činjenica je da je optuženi ignorisao učestvovati u svojoj odbrani, a na što svakako ima pravo shodno članu 6. stav 3 ZKP-a BiH. U svakom slučaju, vijeće napominje da je u interesu samog optuženog da prisustvuje ročištima svoje odbrane i učestvuje u izvođenju svojih dokaza, te da je u njegovom interesu ekspeditivno provođenje postupka. Ukoliko on nije za to zainteresiran, to je njegovo pravo, ali vijeće u svakom slučaju neće odvratiti od odgovornosti da nastavi održavati glavni pretres.

Odbijanje optuženog da uđe u sudnicu, ometa ovaj postupak i u ovom momentu nije nužno povezana sa štrajkom glađu. To je neovisan protestni čin koji ne opravdava odlaganje postupka ni kao zakonsko, niti kao praktično pitanje. Kao zakonsko pitanje može se posmatrati samo kao povreda odazivanja na poziv suda. Navedeni cilj štrajka optuženog je da nezakonito utiče na sud u donošenju pravnih odluka. Takav uticaj ne samo da nastoji ometati postupak, već i ugrožava vladavinu prava. Optuženi ima pravo da brani i argumentira svoj stav lično ili putem svog branioca. Ukoliko vijeće nađe da su argumenti koje prezentira ubjedljivi, vijeće će na osnovu zakona i tumačenja zakona donijeti odluku. Ukoliko vijeće donese odluku suprotno stavu optuženog, on ima pravo da podnese žalbu apelacionom vijeću, a ukoliko i dalje smatra da ima argumente koji mu idu u prilog, može se obratiti i Ustavnom sudu BiH. Svaki drugi način na koji se nastoji uticati na sud, uključujući ometanje postupka, prijetnje bilo lične, bilo institucionalne, ne mogu biti tolerisane ukoliko će se vladavina zakona poštovati u BiH. U praktičnom smislu, ometanjem glavnog pretresa na ovom sudu, ne može se ostvariti nijedan od postavljenih ciljeva optuženog. “

(Iz rješenja Suda BiH broj X-KR-06/202 od 17. 09. 2007. godine)

Postavljanje advokata po službenoj dužnosti protiv volje optuženog

Član 6. Konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

Nema povrede člana 6. Konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, u slučaju kada sud postavi advokata protiv volje optuženog, ako je ovo urađeno u interesu pravde i kako bi se osigurala adekvatna odbrana.

Iz obrazloženja:

„Nakon što je pažljivo razmotrio zahtjev optuženog da se sam brani u ovom predmetu, sud je odlučio odbiti ovaj zahtjev, prije svega iz razloga što je, u skladu sa članom 45. ZKP BiH u ovakvom slučaju predviđena obavezna odbrana, odnosno optuženi mora imati branioca.

Sud dodatno zapaža da optuženi nema stručne kvalifikacije koje bi mu omogućile da se adekvatno sam brani u ovako kompleksnom predmetu, u kojem je prema ocjeni suda, apsolutan prioritet i obaveza suda optuženom obezbijediti kvalitetnu odbranu, odnosno odbranu koja iziskuje naročitu pravnu stručnost, imajući u vidu prava optuženog na odbranu u smislu Zakona o krivičnom postupku BiH, kao i člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija).

Sud dalje primjećuje da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava nema povrede člana 6. Konvencije, u slučaju kada sud postavi advokata protiv volje optuženog, ako je ovo urađeno u interesu pravde i kako bi se osigurala adekvatna odbrana (vidjeti npr. predmet Croissant v. Germany, presuda od 25. septembra 1992.). “

(Iz rješenja Suda BiH broj X-KR-05/70 od 06. 04. 2006. godine)

Mogućnost korištenja iskaza koji je optuženi dao u toku istrage kada se na glavnom pretresu brani šutnjom

Pravo na šutnju i pravo na objašnjenje ili pobijanje iskaza prisutnih svjedoka

Član 273. ZKP BiH

Prethodni iskazi optuženih, koji su zakonito pribavljeni tokom istrage, prihvatljivi su prema članu 273. stav 1., jer su optuženi prisutni u sudnici i imaju mogućnost da objasne ili pobiju svoje iskaze.

Iz obrazloženja:

“Pravo na šutnju i pravo na objašnjenje ili pobijanje iskaza izvedenih prilikom izvođenja dokaza od strane tužilaštva su prema ZKP odvojena i kompatibilna prava optuženog. Član 6. ZKP-a BiH u relevantnom dijelu glasi:

(2) Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.

(3) Osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja.”

Optuženi na pretresu može koristiti obje mogućnosti: on može da se izjasni o dokazima protiv njega, prema članu 6. stav 2. ZKP-a BiH i da istovremeno odbije da odgovara na bilo kakva pitanja, prema članu 6. stav 3. ZKP-a BiH. To dvostruko pravo se potvrđuje kroz cijeli ZKP. Na primjer, član 259. ZKP-a BiH nalaže sudiji - predsjedniku vijeća, da optuženog pouči da može “davati obrazloženja u vezi s iskazima” svjedoka protiv njega. Član 277. stav 1. ZKP-a BiH daje pravo optuženom i njegovom braniocu da daju završnu riječ. Mogućnost koju treba pružiti optuženom prema članu 273. stav 1. ZKP-a BiH, ne razlikuje se od mogućnosti predviđene u članu 6. stav 2. ZKP-a BiH ili mogućnosti o kojoj je poučen od strane sudije-predsjednika vijeća u skladu sa članom 259. ZKP-a BiH. Da li će i u kojoj mjeri optuženi iskoristiti tu mogućnost, to zavisi od njega samog. Sud je jedino obavezan da mu pruži mogućnost da se izjasni o svakom dokazu koji ga tereti, prema članu 6. stav 2. ZKP-a BiH. Ako odluči da se izjašnjava ili da objasni, on se ne odriče prava da uskrati odgovore na pitanja i nije obavezan da postane svjedokom, da se podvrgne unakrsnom ispitivanju ili obrazloži svaki dokaz koji mu ide u korist.

Uslov da se davaocu izjave pruži mogućnost da objasni ili pobije raniji iskaz u skladu je sa članom 6. Evropske konvencije i sudskom praksom koju je razvio Evropski sud. U predmetu Luca protiv Italije, stav 41., navedeno je: „Stoga, u slučajevima gdje izjava u značajnoj mjeri može predstavljati osnov za osuđujuću presudu, onda, (...) su to dokazi za tužilaštvo za koje važe garancije iz člana 6. stav 1. i 3. tačka d) Evropske konvencije (vidi, mutatis mutandis, Ferrantelli i Santangelo protiv Italije, odluka od 7. avgusta 1996. god., Izvještaji 1996-III, str. 950-51, stav 51-52). Sud zato smatra u predmetu Luca, stav

40. da „Ako je optuženom data prikladna i odgovarajuća mogućnost da ospori izjave, bilo tokom davanja istih ili u kasnijim fazama, onda njihovo uvrštavanje u dokazni materijal samo po sebi nije u suprotnosti s odredbama člana 6. stav 1. i 3. tačka d)“.

Vijeće takođe ukazuje na stav Evropskog suda u predmetu *Saidi protiv Francuske*, broj 14647/89, odluka od 20.septembra 1993. godine, stav 43. u kojem je navedeno: “Obično se sav dokazni materijal mora prezentirati na javnom ročištu, u prisustvu optuženog, uzimajući u obzir argumentaciju suprotne strane u cilju provođenja adversarnog postupka. Međutim, korištenje izjava datih u fazi policijske i sudske istrage kao dokaznog materijala nije samo po sebi suprotno odredbama stava 3. tačke d) i stava 1. člana 6. (član 6. stav 3. tačka d), i član 6. stav 1.), u pod uslovom da je ispoštovano pravo na odbranu. Po pravilu, pod ovim pravima se podrazumijeva da se davaocu iskaza, optuženom pruži prikladna i odgovarajuća mogućnost da pobije i ispita svjedoka koji svjedoči protiv njega bilo za vrijeme davanja izjava ili u kasnijoj fazi postupka

(Iz rješenja Suda BiH broj X-KR-05/24 od 18. 04. 2007. godine)

EUROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA I OSNOVNIM SLOBODAMA

Direktna primjena Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

Član 6. u vezi sa članom 283. tačka c) ZKP BiH

Iako je članom 306. ZKP BiH propisano da vijeće apelacionog odjeljenja presudu ispituje u onom dijelu u kojem se ona pobija žalbom, a izjavljene žalbe tužilaštva i odbrane ne prigovaraju na postupanje prvostepenog suda koji po odustanku tužioca od tačke optužbe nije donio odbijajuću presudu, apelaciono vijeće je zaključilo da bi ignorisanjem ove očigledne pogreške prvostepenog vijeća došlo do povrede prava optuženog na pravično suđenje, te direktnom primjenom Evropske konvenciju o ljudskim pravima i slobodama, ex officio, odlučilo i o ovom dijelu optužbe, na način koji je propisan zakonom, a ujedno je i povoljniji za optuženog.

Iz obrazloženja:

„Članom 283. tačka c) ZKP BiH propisano je da će sud, ukoliko tužilac od započinjanja pa do završetka glavnog pretresa odustane od optužnice, donijeti presudu kojom se optužba odbija.

U konkretnom predmetu, sud nije postupio u skladu sa gore citiranim članom, te je u potpunosti propustio da odluči o tački 6. optužnice. Kao rezultat toga ni izreka, a ni obrazloženje prvostepene presude uopšte ne sadrže činjenice vezane za pomenuti

dogadjaj, te iz iste uopšte nije vidljivo da je optuženi ikada bio gonjen, a ni suđen za djelo opisano u predmetnoj tački.

Iako je članom 306. ZKP BiH propisano da vijeće apelacionog odjeljenja presudu ispituje u onom dijelu u kojem se ona pobija žalbom, a izjavljene žalbe tužilaštva i odbrane ne prigovaraju na ovakvo postupanje suda, apelaciono vijeće je zaključilo da bi ignorisanjem ove očigledne pogreške prvostepenog vijeća došlo do povrede prava optuženog na pravično suđenje, te odlučilo da direktnom primjenom Evropske konvenciju o ljudskim pravima i slobodama, ex officio, odluči i o ovom dijelu optužbe, na način koji je propisan zakonom, a ujedno je i povoljniji za optuženog. Vijeće je također imalo u vidu da će donošenjem drugostepene presude, krivični postupak protiv optuženog biti pravomoćno okončan, te isti neće imati mogućnost da donesenu odluku pobija redovnim pravnim lijekom, pa samim time, ni da naknadno ukaže na navedeni propust.

Uporište za preinačenje prvostepene presude u dijelu koji se ne pobija žalbama apelaciono vijeće nalazi prije svega u odredbi člana II. tačka 2. Ustava Bosne i Hercegovine koji propisuje da se prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Evropska konvencija) i njenim protokolima direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini, te da ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Evropska konvencija u članu 6. propisuje da svako ima pravo na pravično suđenje, pri čemu se pomenuti princip odnosi na postupak u cjelini, te podrazumijeva provođenje postupka u skladu sa zakonom, te donošenje na zakonu zasnovane odluke.

Kako je u konkretnom slučaju nesporno da su ispunjeni svi zakonski uvjeti iz člana 283. tačka c) ZKP BiH, apelaciono vijeće smatra da se donošenjem odbijajuće presude u odnosu na ovu tačku optužnice u potpunosti osigurava pravilna primjena prava na način koji ne šteti niti jednoj strani u postupku, te poštuje princip pravičnosti suđenja u smislu člana 6. Evropske konvencije.“

(Iz presude Suda BiH broj X-KRŽ-05/154 od 04.10.2007. godine)

ZAKON O ZAŠTITI SVJEDOKA POD PRIJETNJOM I UGROŽENIH SVJEDOKA

Primjena mjera zaštite i status „zaštićenog svjedoka“

Članovi 14. do 22. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka

Primjenom navedenih mjera zaštite svjedok „A“ nije dobio status „zaštićenog svjedoka“ u smislu odredaba iz članova 14. do 22. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, kako se to u žalbi pogrešno navodi, u kojem slučaju bi zapisnik o njegovom saslušanju, u skladu sa članom 21. navedenog zakona, samo bio pročitán na glavnom pretresu.

Iz obrazloženja:

„Neosnovan je žalbeni prigovor branioca optuženog koji se odnosi na status svjedoka „A“, koji je u toku pretresa uživao određene mjere zaštite, budući da iz rješenja prvostepenog vijeća od 18.12.2005. godine, proizilazi da je navedeni svjedok dobio pseudonim „A“, njegovi su lični podaci zaštićeni, a istom je na glavnom pretresu omogućeno da svjedoči uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu glasa i slike. Primjenom navedenih mjera zaštite svjedok „A“ nije dobio status „zaštićenog svjedoka“ u smislu odredaba iz članova 14. do 22. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, kako se to u žalbi pogrešno navodi, u kojem slučaju bi zapisnik o njegovom saslušanju, u skladu sa članom 21. navedenog zakona, samo bio pročitán na glavnom pretresu. Suprotno navedenom, svjedok „A“ je bio lično prisutan na glavnom pretresu, te je svoj iskaz dao neposredno pred sudećim vijećem, pa kako je isti, u skladu sa odredbom iz člana 262. ZKP BiH bio unakrsno ispitan od strane odbrane optuženog, na isti način kao i drugi svjedoci, žalbeni prigovor da je određivanjem navedenih mjera spriječeno unakrsno ispitivanje svjedoka u punom obimu, nije osnovan, te je kao takav i odbijen. Navod odbrane da su identitet svjedoka „A“ znali i prije nego su istom određene mjere zaštite, prema mišljenju ovog vijeća, nema nikakvog uticaja na ispravnost odluke suda da iste ipak odredi. Ovo iz razloga što svrha zaštite identiteta svjedoka nije samo da se isti zaštiti od eventualnog uticaja optuženog na svjedoka do momenta njegovog saslušanja na glavnom pretresu, kada se najkasnije, u skladu sa članom 12. stav 8. pomenutog zakona, njegov identitet odbrani svakako mora otkriti, već i da se isti ne otkriva u javnosti, te da se na taj način zaštiti privatnost ugrožene osobe i spriječe eventualne posljedice koje bi svjedok imao ukoliko bi njegov identitet bio otkriven trećim licima koja ne učestvuju u postupku.“

(Iz presude Suda BiH broj: X-KRŽ 05/16 od 27.10.2006. godine)

ZAKON O USTUPANJU PREDMETA I KORIŠTENJU DOKAZA PRIBAVLJENIH OD STRANE MKSJ U POSTUPCIMA PRED SUDOVIMA U BIH

Prihvatanje kao dokazanih činjenica utvrđenih pravomoćnom odlukom MKSJ

Član 4. Zakona o ustupanju

Kada su u pitanju prigovori odbrane da se prihvatanjem utvrđenih činjenica kao dokazanih krši presumpcija nevinosti, pravo na odbranu kao i član 15. ZKP BiH, vijeće naglašava da zaista, opći princip krivičnog prava nalaže da je tužilac taj koji treba da dokazuje krivičnu odgovornost optuženog. Međutim, ovaj princip nije narušen prihvatanjem činjenica o kojima je već presuđeno, jer su te činjenice već bile utvrđene pred MKSJ, a da bi se ispoštovala pravičnost suđenja, stranke u svakom slučaju mogu tu činjenicu pobijati na suđenju i to na način da prezentiraju sudu dokaze koji dovode u pitanje istinitost činjenica o kojima je presuđeno.

Iz obrazloženja:

„Zakon o ustupanju u članu 4. propisuje da nakon saslušanja stranaka, sud može na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravomoćnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ ukoliko se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

Nadalje, iz navedene odredbe proizilazi da prihvatanje činjenica koje tužilac predlaže prema članu 4. Zakona o ustupanju predstavlja diskreciono pravo suda. Međutim, niti Zakon o ustupanju, ni ZKP BiH ne propisuju kriterije na osnovu kojih bi se moglo razmotriti ovo pitanje, niti propisuje pravne pretpostavke na osnovu kojih bi ovakve činjenice bilo moguće prihvatiti kao dokazane. Vijeće je pokušalo da iskoristi svoje diskreciono pravo na jedan odgovoran i transparentan način tako što bi navelo kriterije koje je koristilo prilikom prihvatanja činjenica koje su utvrđivane na taj način. Ovi kriteriji daju konkretno tumačenje člana 4. Zakona o ustupanju i odražavaju prava optuženih koja štite propisi BiH, a u isto vrijeme su u skladu sa jurisprudencijom MKSJ-a. Vijeće dalje naglašava da nije vezano praksom i shvatanjem MKSJ-a, ali je u razmatranju ovog problema uzimalo u obzir shvatanja kojima se MKSJ služio u svojoj dosadašnjoj praksi odlučujući u predmetima o kojima je odlučivao prema Pravilu 94. Pravilnika o postupku i dokazima. Tumačeći sam tekst člana 4. Zakona o ustupanju i odlučujući o prijedlozima, sud je imao u vidu slijedeće kriterije:

- 1. Činjenica stvarno mora biti „činjenica“ koja je:*
  - a) dovoljno jasna, konkretna i prepoznatljiva;*
  - b) nije zaključak, mišljenje, usmeno svjedočanstvo;*
  - c) nije karakterizacija koja je pravne prirode.*

2. Činjenica mora sadržavati esencijalne pronalaskе MKSJ-a i ne smije se značajno mijenjati.

3. Činjenica ne smije direktno ili indirektno potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog.

4. Činjenica koja je do mjere prihvaćena kao istinita da je postala općepoznata i koja nije podložna razumnom pobijanju se može prihvatiti kao presuđena činjenica čak i ako se odnosi na elemenat krivične odgovornosti.

5. Činjenica mora biti 'utvrđena pravosnažnom odlukom' MKSJ-a, što znači da je ista ili potvrđena ili utvrđena u postupku po žalbi, ili ista nije pobijana u žalbi, a daljnja žalba više nije moguća.

6. Činjenica mora biti utvrđena u postupcima pred MKSJ-om gdje optuženi protiv koga je činjenica utvrđena i optuženi pred Sudom BiH imaju istovjetan interes u pobijanju konkretne činjenice. Shodno tome, činjenice koje su navedene u dokumentima koji su predmet sporazuma o krivici ili dobrovoljnog priznanja u postupku pred MKSJ-om se ne prihvataju jer optuženi u takvim predmetima imaju interese koji su drugačiji, a često i suprotni, od interesa onih optuženih koji su iskoristili svoje pravo na suđenje.

7. Činjenica mora biti utvrđena u postupku pred MKSJ-om gdje je optuženi protiv koga je činjenica utvrđena imao pravno zastupništvo i pravo i mogućnost da se brani.

Dakle, jasno je da prihvatanje činjenice koja je proizašla iz postupka u kojem optuženi, činjenicu svojim dokaznim instrumentima nije testirao, nije prihvatljiva za ovo vijeće. Tim prije što je tačnost takve činjenice upitna, jer optuženi nije imao priliku (ili je bila nedovoljna) da se izjasni o njoj i da je pokuša osporiti.

Cilj zakonodavca prilikom davanja diskrecionog prava sudu da prihvati 'kao dokazane' presuđene činjenice obuhvata ekonomičnost postupka, kao i zagovaranje prava optuženog na suđenje u razumnom roku, ali i uvažavanje svjedoka kako bi se smanjio broj sudova pred kojima oni moraju da ponove svoja svjedočenja koja često predstavljaju traumu za njih. Takva svrha je u skladu sa pravom optuženog da mu se sudi bez odlaganja kako to propisuje i član 13. ZKP BiH i član 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Ova svrha međutim, mora slijediti princip presumpcije nevinosti. U protivnom ne bi se mogla izbjeći situacija da se dokazni postupak de facto okonča na štetu optuženog i prije nego se neposredno provedu svi dokazi u predmetu. Prihvatanje presuđenih činjenica 'kao dokazanih' ne isključuje poštivanje pretpostavke nevinosti. Vijeće smatra da su činjenice koje su ovdje prihvaćene dovoljne da tužilac izvede dokaze u vezi onoga na što se svaka činjenica odnosi bez potrebe za iznošenjem dodatnih dokaza.

Kada su u pitanju prigovori odbrane da se prihvatanjem utvrđenih činjenica kao dokazanih krši presumpcija nevinosti, pravo na odbranu kao i član 15. ZKP BiH, vijeće naglašava da zaista, opći princip krivičnog prava nalaže da je tužilac taj koji treba da

dokazuje krivičnu odgovornost optuženog. Međutim, ovaj princip nije narušen prihvatanjem činjenica o kojima je već presuđeno, jer su te činjenice već bile utvrđene pred MKSJ, a da bi se ispoštovala pravičnost suđenja, stranke u svakom slučaju mogu tu činjenicu pobijati na suđenju i to na način da prezentiraju sudu dokaze koji dovode u pitanje istinitost činjenica o kojima je presuđeno. Prihvaćene činjenice se prihvataju kao mogućnost i iz njih ne proizilazi krivična odgovornost optuženih. One u postupku predstavljaju jednu posebnu radnju dokazivanja i vijeće će ih tretirati kao jedan od dokaza u postupku. Prihvatanje, kao dokazanih, činjenica utvrđenih u postupcima pred MKSJ nije u suprotnosti sa članom 6. Evropske konvencije uz uslov da njihovo korištenje ne smije da dovede u pitanje pravičnost postupka kao cjeline.”

(Iz rješenja Suda BiH broj X-KR-05/24 od 03. 10. 2006. godine)

Izuzetak od neposrednog sprovođenja dokaza

Član 7. Zakona o ustupanju

Član 7. Zakona o ustupanju predviđa čitanje izjava lica koja u konkretnom postupku nemaju status optužene osobe, već status svjedoka koji iz određenih razloga navedenih u odredbi člana 273. stav 2. ZKPa BiH nisu prisutni u sudnici.

Iz obrazloženja:

“Primjena člana 273. stav 2. ZKP BiH odnosi se na mogućnost korištenja izjava datih u određenom istražnom postupku protiv određenih lica, zbog kojih se i vodi taj postupak. Nasuprot tome, u konkretnom slučaju izjave koje se predlažu za prihvatanje i korištenje, pribavljene su u istražnom postupku pred MKSJ, i ove izjave bi se mogle prihvatiti i koristiti u skladu sa članom 7. Zakona o ustupanju, ako su ispunjene procesne pretpostavke iz člana 273. stav 2. ZKPa BiH.

Član 273. stav 2. ZKPa BiH omogućava da se pročitaju izjave lica čije neposredno svjedočenje na pretresu nije moguće iz određenih razloga navedenih u tom članu. Ova odredba se ne odnosi na osumnjičena lica koja su u nekoj ranijoj istrazi dala svoje izjave, pa se kasnije pojavljuju kao optuženi u sopstvenom postupku. Ukoliko postoji jedna od nabrojanih zapreka (da je lice umrlo, duševno, oboljelo, ne može se pronaći ili je dolazak pred sud nemoguć ili otežan) mogu se pročitati izjave koje su lica na koje se zapreke odnose dala u istrazi. S obzirom da se nijedna od tih zapreka ne može primijeniti na optuženog u njegovom predmetu jer je prisustvo optuženog preduslov za njegovo procesuiranje, a smrt, duševna bolest ili odsustvo sprečavaju nastavak glavnog pretresa, izjava iz istrage pomenuta u članu 7. Zakona o ustupanju nikada ne može biti izjava optuženog iz istrage pred MKSJ.

Stoga, vijeće zaključuje da se prijedlogu tužilaštva ne može udovoljiti, jer član 7. Zakona o ustupanju predviđa čitanje izjava lica koja u konkretnom postupku nemaju status optužene osobe, već status svjedoka koji iz određenih razloga navedenih u odredbi člana 273. stav 2. ZKPa BiH nisu prisutni u sudnici. Optuženi su lica koja su dala predložene izjave tokom istrage pred MKSJ, i koji su sada optuženi u postupku pred Sudom BiH, pred kojim su prisutni i na koje se nijedna od zapreka iz člana 273. stav 2. ZKP BiH ne primjenjuje. Iz tog razloga se u konkretnom slučaju ne može primijeniti odredba člana 7. Zakona o ustupanju u odnosu na izjave ovih optuženih iz istražnog postupka MKSJ. Istovremeno, ne postoje drugi zakonski izuzeci od uslova neposrednog sprovođenja dokaza koji bi omogućili korištenje ovih izjava kao dokaza u ovom postupku.”

(Iz rješenja Suda BiH broj X-KR-05/24 od 29. 03. 2007. godine)

Korištenje iskaza svjedoka pred MKSJ u postupku pred Sudom BiH

Član 5. Stav 1. Zakona o ustupanju

Iskaz optuženog S.M. koji je on dao u svojstvu svjedoka pod zakletvom pred MKSJ ispunjava formalne kvalifikacije iz člana 5. stav 1. Zakona o ustupanju. Međutim, korištenjem tog iskaza protiv njega u ovom postupku povrijedilo bi se pravo na pravično suđenje koje omogućavaju ZKP BiH i Evropska konvencija.

Iz obrazloženja:

“...Mora se isključiti iskaz dat pod zakletvom koji je optuženi S.M. dao tokom glavnog pretresa u predmetu MKSJ Tužilaštvo protiv Vidoja Blagojevića. Optuženi je svoj iskaz dao pred MKSJ, u svojstvu svjedoka, a shodno tom statusu bio je primoran da odgovara na pitanja i da otkrije sve što mu je poznato o događaju o kome ga ispituju. Pravilom 90 (E). Pravila o postupku i dokazima MKSJ predviđeno je da vijeće može primorati svjedoka da odgovori na pitanje čak i ako ono može da ga inkriminiše. Zaštita koja se pruža svjedoku koji tada postaje optuženi pred MKSJ je u tome da „Svjedočenje dobijeno takvom prinudom ne može se upotrijebiti kao dokaz u kasnijem krivičnom postupku protiv svjedoka za bilo koje krivično djelo osim za davanje lažnog iskaza“. Bez obzira na to da li se optuženi zapravo usprotivio odgovaranju na pitanja pred MKSJ, s obzirom na njegovu obavezu kao svjedoka pod zakletvom pred tim sudom, korištenje njegovog inkriminirajućeg iskaza protiv njega bi u ovom slučaju kompromitovalo njegova prava protiv samooptuženja koja su zaštićena članom 6. stav 1. i stav 2. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: Evropska konvencija). Vijeće pod ovim okolnostima, ne može smatrati njegov iskaz svjesnim i dobrovoljnim odricanjem od tih prava, stoga se ne dopušta korištenje ove izjave protiv S.M. u ovom predmetu kada on ima status optuženog. “

(Iz rješenja Suda BiH broj X-KR-05/24 od 29.03.2007. godine)

UPRAVNO PRAVO

Stjecanje državljanstva BiH zaključivanjem braka

Zakonom o državljanstvu BiH propisano je da strani državljanin, iako ne ispunjava uslove iz člana 8. stav 1. tačka 2. i 3. navedenog zakona, može steći državljanstvo BiH, ako je zaključio brak sa državljanicom R BiH.

Brak zaključen isključivo po pravilima i na način propisan Porodičnim zakonom BiH - koji je bio na snazi u vrijeme sticanja državljanstva u konkretnom slučaju, smatra se zakonitim, valjanim i ima pravnu snagu na teritoriji BiH, dok brak zaključen po šerijatskom pravu nema pravnu snagu i nije valjan na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Iz obrazloženja:

Iz rješenja o sticanju državljanstva Ministarstva za unutrašnje poslove R BiH, od 22. 11. 1994. godine, kojim je tužitelj Al Husein Imada, državljanin Sirije stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine proizilazi da je tužitelj primljen u državljanstvo BiH na osnovu zahtjeva, izjave, kopije PI i izvoda iz MKR, te da je provedenim dokazima u tom postupku utvrđeno da tužitelj ispunjava uslove iz člana 8a Zakona o državljanstvu R BiH („Službeni list R BiH, broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/94 i 15/94). Međutim, iz zahtjeva za sticanje državljanstva, koje je tužitelj podnio 12. 10. 1994. godine putem Ambasade R BiH u Zagrebu proizilazi da tužitelj zahtijeva prijem u državljanstvo iz razloga što je sklopio brak sa državljanicom BiH Softić Zinaidom, te da je učestvovao u Armiji BiH u periodu od 15. 09. 1992. godine do 01. 01. 1993. godine. Činjenice navedene u zahtjevu, a koje su relevantne za sticanje državljanstva, nisu istinite. Nije tačno da je tužitelj u vrijeme podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva bio oženjen sa državljanicom BiH tj. da je bio u braku sa Zinaidom Softić. Brak sa državljanicom BiH tužitelj je zaključio tek 14. 06. 1995. godine, kako to proizilazi iz izvoda MKV Općine Stari Grad Sarajevo od 09.05.2001. godine, koji izvod je tužitelj dostavio ovom sudu u prilogu tužbe. To znači, da u vrijeme podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva (12. 10. 1994. godine), tužitelj nije bio u braku sa državljanicom BiH, odnosno, brak nije bio zaključen kako je to tužitelj u zahtjevu naveo kao relevantnu činjenicu. Budući da je tužitelj prilikom podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva dao izjavu da poštuje Ustav i zakone Bosne i Hercegovine, mogao je i morao znati i biti svjestan da se brak prema zakonima BiH zaključuje isključivo u skladu sa Porodičnim zakonom BiH („Službeni list SR BiH „, broj 21/79 i 44/89 - koji je bio na snazi u to vrijeme), dakle na način propisan ovim zakonom, te da se sklapanje braka po šerijatskim propisima, kako to pogrešno tužitelj navodi, ne smatra valjanim i nema pravnu snagu u BiH. Ova okolnost je relevantna iz razloga što je Zakonom o državljanstvu R BiH („Službeni list R BiH „, broj 18/92, 19/93, 15/94), koji je bio na snazi u vrijeme sticanja državljanstva, bilo propisano da stranac može prirodjenjem steći državljanstvo R BiH, ako je u braku sa državljanicom R BiH. Dakle, za sticanje državljanstva u vrijeme kada je tužitelj podnio zahtjev u kojem je naveo kao relevantnu činjenicu sklapanje braka sa državljanicom BiH, bila je na snazi odredba prema kojoj je

uslov za sticanje državljanstva bilo zaključenje braka sa državljanicom BiH, koji uslov u konkretnom slučaju tužitelj nije ispunio i u tom pravcu dao neistinite podatke u zahtjevu.

Iz izloženog slijedi da je pravilan zaključak tužene da tužitelj u zahtjevu za sticanje državljanstva nije naveo istinite činjenice odlučne za ocjenu njegovog statusa i nisu primijenjeni propisi koji su bili na snazi u vrijeme sticanja državljanstva, pa tužitelj neopravdano osporava rješenje tužene zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene zakona.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 05. 04. 2007. godine)

Sticanje državljanstva BiH pripadnošću Oružanim snagama BiH

Član 9. stav 5. Zakona o državljanstvu BiH

Za sticanje državljanstva Bosne i Hercegovine temeljem odredbe člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu BiH, mora biti ispunjen zakonom propisan uslov a to je: da je strani državljanin u momentu sticanja državljanstva BiH imao svojstvo pripadnika Oružanih snaga RBiH.

Iz obrazloženja:

U postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno je da je rješenjem broj 07/2-204-3638 od 31.07.1996.godine Ministarstva pravde i opće uprave RBiH tužitelj primljen u državljanstvo RBiH primjenom odredbe člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu RBiH („Službeni list RBiH „, broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/93 i 15/94). Iz razloga ovog rješenja proizilazi da je izvršen uvid u potvrdu o pripadnosti tužitelja Armiji RBiH, ali u rješenju nije naveden period u kojem je tužitelj bio pripadnik Armije RBiH.

U skladu sa odredbama Zakona o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH „, broj 13/99, 6/03, 14/03 i 92/05), osnovana je Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana, pa je odredbom člana 40. stav 1. citiranog zakona, propisano da će ova komisija izvršiti reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana donesenih od 06. aprila 1992. godine do 01. januara 2006.godine.

U konkretnom slučaju, postupajući po naprijed citiranoj odredbi Zakona o državljanstvu BiH, Komisija je razmotrila uslove pod kojim je tužitelj stekao državljanstvo, izvršila uvid u podatke koje je dostavio tužitelj, zatim podatke koji su pribavljeni u toku postupka, pa je na osnovu provedenih dokaza utvrdila da propisi koji su bili na snazi na teritoriji BiH u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva tužitelju, dakle 31. 07. 1996. godine, nisu pravilno primijenjeni i da tužitelj u skladu sa važećim propisima nije ispunjavao uslove za sticanje državljanstva BiH.

Ovaj zaključak Komisije za reviziju je pravilan.

U vrijeme donošenja rješenja kojim je tužitelj stekao državljanstvo BiH (31. 07. 1996. godine), bio je na snazi Zakon o državljanstvu RBiH („Službeni list RBiH „, broj 18/92, 11/93, 27/93,13/94 i 15/94). Odredbom člana 9. stav 5. navedenog zakona, propisano je da pripadnik Oružanih snaga RBiH, koji nije državljanin Republike, stiče državljanstvo BiH prirodjenjem iako ne ispunjava uslove iz člana 8. ovog zakona.

Pravilnim tumačenjem navedenog propisa, a polazeći od jezičkog tumačenja, zatim pravog značenja norme, tj. značenja koje propis ima u trenutku donošenja, te imajući u vidu istorijske okolnosti u kojima je propis donesen (ratno stanje), jasno proizilazi da je odredbom člana 9. stav 5. citiranog zakona predviđeno da stranac koji ima status pripadnika Oružanih snaga BiH stiče državljanstvo BiH, bez obzira što nisu ispunjeni uslovi iz člana 8. citiranog zakona. Dakle, za sticanje državljanstva po ovom propisu uslov je da strani državljanin u momentu sticanja državljanstva ima status pripadnika Oružanih snaga BiH. Iz podataka u spisu proizilazi da u vrijeme donošenja rješenja, kojim je tužitelj stekao državljanstvo BiH, tužitelj nije imao svojstvo pripadnika Oružanih snaga BiH, jer je to svojstvo imao samo u periodu od 06. 06. 1992. godine do 13. 12. 1994. godine (potvrda I Korpusa od 01. 09. 1997. godine), što znači da je 13. 12. 1994. godine tužitelju prestalo svojstvo pripadnika Oružanih snaga BiH. Prema tome, u vrijeme sticanja državljanstva BiH tužitelj nije imao status pripadnika Oružanih snaga BiH, pa po ovom osnovu nije mogao steći državljanstvo 31. 07. 1996. godine. Osim toga, rješenje o državljanstvu tužitelja doneseno je u vrijeme kada je bio na snazi Opći okvirni sporazum za mir u BiH. Stupanjem na snagu ovog mirovnog sporazuma, a prema Aneksu I-A prestale su postojati ranije oružane snage na području cijele BiH, pa su se ugovorne snage obavezale da će izvršiti razoružanje i raspustiti sve naoružane snage, odnosno da će se sve oružane snage povući u područja kasarni - garnizona, a ostale snage koje ne mogu biti smještene u kasarne su demobilisane, odnosno sve osobe koje su pripadale ovim snagama su otpuštene iz službe i neće biti uključene u daljnju obuku i druge vojne aktivnosti. Osim toga, sva strana lica i sve snage koje nisu lokalnog porijekla a koje su bile pravno ili vojno podređene RBiH, Federaciji BiH ili Republici Srpskoj, povlače se sa teritorije BiH, pa su svi stranci - dobrovoljci ili plaćenici bili dužni da napuste teritoriju BiH.

Polazeći od navedenog slijedi, da su nakon zaključenja Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, oružane snage na području BiH rasformirane, tako da više nisu postojali pripadnici oružanih snaga, pa više nisu postojali posebni uslovi predviđeni članom 9. stav 5. citiranog Zakona o državljanstvu RBiH za sticanje državljanstva BiH primjenom ovog propisa.

Iz navedenog slijedi da je Komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana pravilno zaključila da je tužitelj u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva imao status stranca, pa je bio dužan da napusti teritoriju BiH ili eventualno da traži sticanje državljanstva BiH uz ispunjenje uslova predviđenih članom 8. citiranog zakona.

Polazeći od navedenog pravilno je Komisija primjenila odredbe Zakona o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH „, 4/97 do 82/05), kada je osporenom odlukom odlučila o

oduzimanju državljanstva tužitelju primjenom odredbe člana 41. stav 3. i 4. tačka a) i c) citiranog zakona.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U-532/06 od 16. 02. 2007. godin)

Iz obrazloženja:

Apelaciono upravno vijeće je ispitalo zahtjev u skladu sa odredbama člana 53. Zakona o upravnim sporovima BiH, pa je našlo da je zahtjev za preispitivanje sudske odluke neosnovan iz slijedećih razloga:

Vijeće za upravne sporove Suda BiH je postupilo pravilno i zakonito kada je tužiočevu tužbu odbilo kao neosnovanu, navodeći za to opravdane razloge koje usvaja i apelaciono upravno vijeće. U postupku odlučivanju o upravnom sporu vijeće za upravne sporove je, naime, utvrdilo da je tužilac rješenjem Ministarstva pravde i opće uprave R BiH, broj 07/2-204-3638 od 31. 07. 1996. godine primljen u državljanstvo R BiH primjenom odredbe člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu R BiH („Službeni list R BiH., broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/93 i 15/94), pozivajući se u obrazloženju na potvrdu o pripadnosti tužioca Armiji R BiH, ali ne navodeći period u kojem je tužilac imao to svojstvo. Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana, osnovana je odredbama Zakona o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH., broj 13/99,6/03, 14/03 i 92/05), sa ovlašćenjem datim u članu 40. stav 1. tog zakona - da izvrši reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana donesenih u periodu od 06. 04. 1992. godine do 01. 01. 2006. godine.

U postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja Komisija je pravilno zaključila da tužilac, u vrijeme prijema u državljanstvo, u skladu sa važećim propisima nije ispunjavao uslove za sticanje državljanstva BiH, pa je vijeće za upravne sporove Suda BiH, prihvatajući te razloge, pravilno ocijenilo da u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva tužitelju (31. 07. 1996. godine), tužilac nije ispunjavao uslove za sticanje državljanstva BiH, te kao pravilan prihvatilo isti zaključak Komisije za reviziju, sa čime se i apelaciono upravno vijeće slaže. Naime, odredbom člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu R BiH („Službeni list R BiH., broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/04 i 15/94), koji je bio na snazi u vrijeme kada je tužilac stekao državljanstvo, bilo je propisano da pripadnik Oružanih snaga R BiH, koji nije državljanin R BiH, stiče državljanstvo BiH prirodjenjem, iako ne ispunjava uslove iz člana 8. tog zakona. Pravilnim tumačenjem člana 9. stav 5. citiranog zakona, vijeće za upravne sporove, suprotno stavu iz zahtjeva, osnovano zaključuje da je uslov za sticanje državljanstva po ovom propisu da strani državljanin u momentu sticanja državljanstva, ima status pripadnika Oružanih snaga BiH. U postupku je utvrđeno, a što proizilazi i iz podataka u spisu, tužilac u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva BiH (31. 07. 1996. godine), nije imao svojstvo pripadnika Oružanih snaga BiH, jer je to svojstvo imao samo u periodu od 06. 06. 1992. godine do 13. 12. 1994. godine, što je utvrđeno uvidom u potvrdu I Korpusa od 01. 09. 1997. godine. Tužilac, dakle, i prema utvrđenju Komisije i vijeća za upravne sporove u vrijeme sticanja državljanstva 31. 07. 1996. godine nije imao status pripadnika Oružanih snaga BiH, pa po tom osnovu nije ni mogao steći državljanstvo.

Vijeće za upravne sporove ovog suda je u obrazloženju pobijane presude pravilno dalo i tumačenje Opšteg okvirnog sporazuma za mir u BiH i Aneksa 1-A i djelovanje na Oružane snage BiH, koje su nakon zaključenja navedenog Sporazuma rasformirane, i nisu postojali pripadnici Oružanih snaga BiH, pa više nije ni postojala mogućnost za sticanje državljanstva po članu 9. stav 5. citiranog Zakona o državljanstvu. Apelaciono upravno vijeće, suprotno navodima iz zahtjeva, prihvata zaključak Komisije za reviziju odluke o naturalizaciji stranih državljana da je tužilac u vrijeme donošenja rješenja o državljanstvu imao status stranca, te bio dužan da napusti teritoriju BiH ili traži sticanje državljanstva BiH uz uslove iz člana 8. citiranog zakona.

(Presuda Apelacionog upravnog vijeća Suda BiH broj Uvl-2/07 od 20. 03. 2007. godine)

Nadležnost Državne komisije za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana Vijeća ministara BiH

Član 23. tačka 4., 5. i 6. Zakona o državljanstvu BiH

Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana Vijeća ministara BiH, nije stvarno nadležna za oduzimanje državljanstva BiH, iz razloga predviđenih članom 23. tačka 4., 5. i 6. Zakona o državljanstvu BiH, nego je stvarno nadležna za reviziju statusa osoba naturaliziranih nakon 06. aprila 1992. godine, a prije 01. januara 2006. godine i za oduzimanje državljanstva u slučajevima koji su taksativno navedeni u članu 23. stav 1. tačka 1., 2. i 3. u vezi sa članom 41. stav 4. navedenog zakona.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem konačno je tužitelju oduzeto državljanstvo stečeno rješenjem Ministarstva za unutrašnje poslove RBiH, broj 07/2-204-475 od 28. 03. 1995. godine, iz razloga što je u postupku revizije državljanstva tužena Komisija utvrdila da je tužilac pravomoćno osuđen presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kž- 222/02 za krivično djelo nabavke vatrenog oružja i presudom Općinskog suda II Sarajevo broj K. 88/01 od 18. 04. 2001. godine, na kaznu zatvora u trajanju od 4 mjeseca uslovno na jednu godinu. Polazeći od ovog utvrđenja, tužena je zaključila da su ispunjeni uslovi propisani članom 23. stav 5. Zakona o državljanstvu BiH, da se tužitelju oduzme državljanstvo, zbog čega je odlučeno kao u dispozitivu osporenog rješenja.

Ispitujući pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja, ovaj sud je našao da se rješenje temelji na pogrešnoj primjeni zakona i povredi pravila postupka iz člana 22. stav 1. u vezi sa članom 20. Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH,, broj 29/02 i 12/04).

Prema odredbi člana 20. Zakona o upravnom postupku stvarna nadležnost za rješavanje u upravnom postupku određuje se po propisima kojima se uređuje određena upravna oblast ili po propisima kojima se određuje nadležnost pojedinih organa. Ni jedan organ

ne može preuzeti određenu upravnu stvar iz nadležnosti drugog organa i sam je riješiti, osim ako je to zakonom predviđeno i pod uslovima propisanim tim zakonom (član 22. navedenog zakona).

U konkretnom slučaju Zakonom o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/04 i 82/05), u članu 40. stav 1. (izmjene objavljene u „Službenom glasniku BiH“, broj 82/05), propisano je da se bez obzira na član 30. stav 1. i 2. ovog zakona, osniva Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana (u daljnjem tekstu: Komisija), koja je dužna da u skladu sa ovim zakonom izvrši reviziju statusa osoba naturaliziranih nakon 06. aprila 1992. godine, a prije 01. januara 2006. godine. U odredbi člana 41. stav 1. istog zakona, propisano je da Komisija razmatra status osoba koje su stekle državljanstvo naturalizacijom i da može svojom odlukom oduzeti državljanstvo samo u slučajevima taksativno navedenim u stavu 4. ove odredbe, dakle, u slučaju pod tačkom a) ako propisi koji nisu bili na snazi na području BiH u vrijeme naturalizacije nisu bili primijenjeni ili tačka b) ako je državljanstvo BiH stečeno prijevarnim ponašanjem, lažnim informacijama ili prikrivanjem bilo koje relevantne činjenice ako se takvo ponašanje može pripisati osobi o kojoj se radi, ili tačka c) u slučaju nepostojanja stvarne veze između BiH i državljanina koji uobičajeno ne boravi u BiH ili tačka d) u kojem bilo slučaju iz člana 23. alineja 2. i 3. ovog zakona. Dakle, Komisija je ovlaštena da oduzima državljanstvo prema tački d) stav 4. odredbe člana 41. , kada se radi o odredbi člana 23. citiranog zakona, samo u slučaju alineje 2. i 3. ove odredbe , a ovim alinejama je propisano da se državljanstvo oduzima kada državljanin BiH vrši dobrovoljnu službu u stranim vojnim snagama uprkos pravne zabrane takve službe, i kada je državljanstvo BiH stečeno nakon stupanja na snagu ovog zakona, bez ispunjenja uslova iz člana 9. i 10. istog zakona.

Pravilnim tumačenjem navedenih propisa slijedi, da je stvarna nadležnost i ovlaštenje Komisije da donosi rješenje o oduzimanju državljanstva samo zakonom propisano i u slučajevima taksativno navedenim u odredbi člana 41. stav 4. citiranog zakona, što nadalje, znači da Komisija nema zakonsko ovlaštenje da oduzima državljanstvo iz razloga navedenih u članu 23. alineja 4., 5. i 6. citiranog zakona (izmjene objavljenje u „Službenom glasniku BiH“, broj 82/05 - član 1.), tj. iz razloga kada je državljanin osuđen u ili van područja BiH pravosnažnom presudom, radi preduzimanja radnji kojima se narušavaju ustavni poredak i sigurnost BiH, ili kada je osuđen radi članstva u organizaciji koja preduzima takve radnje, pod uslovom da takve radnje ozbiljno štete vitalnom interesu BiH (stav 4. člana 23. istog zakona), odnosno kada je državljanin osuđen u ili van područja BiH za krivično djelo koje uključuje krijumčarenje vatrenog oružja i td. (stav 5 . istog zakona) i kad je državljanin osuđen u ili van BiH za krivično djelo koje proizilazi iz aktivnosti koje se razlikuju od onih iz tačke 4. i 5. ovog člana, a koje ozbiljno štete vitalnim interesima BiH.

Tužena je prekoracišla zakonom propisana ovlaštenja naprijed citirana, time što je osporenim rješenjem tužitelju oduzela državljanstvo zbog toga što je u postupku utvrdila da je tužitelj pravomoćnom presudom suda u BiH osuđen na kazne zatvora, dakle iz razloga navedenih u stavu 5. člana 23. citiranog zakona, pa je time počinjena povreda pravila postupka koja bitno utiče na pravilnost rješenja, jer je odlučivala o oduzimanju

državljanstva za koje nije nadležna i ovlaštena u postupku revizije odluka o naturalizaciji. Za oduzimanje državljanstva iz razloga navedenih u članu 23. stav 5. u smislu člana 30. istog zakona nadležno je Ministarstvo civilnih poslova BiH, odnosno kompetentne vlasti entiteta, pa, prema tome, odluku o oduzimanju državljanstva tužitelju iz razloga navedenih u članu 23. stav 5. citiranog zakona može donijeti samo institucija BiH, odnosno Ministarstvo civilnih poslova BiH.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U-10/07 od 19. 06. 2007. godine)

Nadležnost Uprave za indirektno oporezivanje BiH

Član 4. u vezi sa članom 1. stav 2. Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH

Uprava za indirektno oporezivanje BiH je jedini organ u Bosni i Hercegovini koji je nadležan za naplatu i raspodjelu „indirektnih poreza,, - uvozne i izvozne dažbine, akcize, porez na dodatnu vrijednost i svih drugih poreza zaračunatih na robu i usluge uključujući i porez na promet i putarine, kako je to propisano članom 4. u vezi sa članom 1. stav 2. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH. Međutim, Uprava za indirektno oporezivanje BiH nije nadležna za naplatu i raspodjelu poreza koji su taksativno navedeni u članu 25. istog zakona, dakle nije nadležna za naplatu poreza na promet na duhanske proizvode, na koje se porez na promet obračunava prilikom kupovine poreskih markica.

Iz obrazloženja

Tužena – Uprava za indirektno oporezivanje BiH nije stvarno nadležna za rješavanje ove upravne stvari, ali ne iz razloga navedenih u osporenom rješenju, nego iz razloga što je Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 44/03 i 52/04), u odredbi člana 4. propisano da je Uprava za indirektno oporezivanje u BiH, jedini organ u BiH koji je nadležan za provodjenje zakonskih propisa o indirektnom oporezivanju i politike koju utvrdi Vijeće ministara na prijedlog Odbora, kao i za naplatu i raspodjelu indirektnih poreza na teritoriji BiH. U smislu član 1. stav 2. citiranog zakona, pojam indirektnog poreza odnosi se na uvozne i izvozne dažbine, akcize, porez na dodanu vrijednost i sve druge poreze zaračunate na robu i usluge, uključujući i poreze na promet i putarine. To znači da je Uprava za indirektno oporezivanje BiH nadležna i odgovorna za naplatu svih prihoda po osnovu indirektnih poreza, koji se uplaćuju na jedinstveni račun, kako je to propisano Zakonom o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda („Službeni glasnik BiH,, broj 55/04). Dakle, Uprava za indirektno oporezivanje BiH je odgovorna i nadležna za prikupljanje, sravnjivanje, raspodjelu prihoda po osnovu indirektnih poreza koji se uplaćuju na jedinstven račun. Međutim, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, izuzetno od odredaba člana 4. stav 1. ovog zakona, nije nadležna za naplatu i raspodjelu poreza, koji su taksativno navedeni u odredbi člana 25. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH. Ovom odredbom je propisano da Uprava nije nadležna i nije

odgovorna za naplatu i raspodjelu poreza na promet na duhanske proizvode, kao ni na putarine, odnosno prevoz duhanskih proizvoda u Federaciji (stav 1. tačka (ii) i tačka (v) ovog člana).

U konkretnom slučaju radi se o upravnoj stvari, odnosno zahtjevu tužitelja (koji je podnio 2004. godine), za vraćanje iznosa uplaćenog za porez na promet pri uvozu i provožu cigareta (uplata je izvršena 05. 05. 1994 .godine) pa, u skladu sa naprijed citiranim propisima, Uprava za indirektno oporezivanje BiH nije nadležna da konačno odlučuje u ovoj upravnoj stvari, jer se ne radi o indirektnom porezu koji se uplaćuje na jedinstveni račun i za koje je prema naprijed navedenim propisima nadležna i odgovorna Uprava za indirektno oporezivanje BiH. Stoga je osporeno rješenje nezakonito, jer je doneseno od strane stvarno nenadležnog organa, koji je bio dužan da pazi po službenoj dužnosti na svoju nadležnost, a što nije učinio, pa je time ostvaren osnov za pobijanje osporenog rješenja iz člana 11.stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima BiH (to predstavlja i razlog za poništavanje po pravu nadzora na osnovu člana 252. stav 1. tačka 1. ZUP-a).

Iz navedenih razloga, ovaj sud je tužbu tužitelja uvažio, osporeno rješenje poništio primjenom odredbe člana 37. stav 2. Zakona o upravnim sporovima BiH, te predmet dostavio stvarno nadležnom Federalnom ministarstvu finansija u Sarajevu, na daljnji postupak po zakonu. Ovaj sud ukazuje, da je prvostepeni organ u pouci o pravnom lijeku pravilno naveo da se žalba protiv prvostepenog zaključka podnosi Federalnom ministarstvu finansija, pa je i tužitelj žalbu naslovio ovom ministarstvu, zbog čega je tuženi bio dužan da žalbu dostavi nadležnom organu, a u skladu sa odredbom 58. stav 4. Zakona o upravnom postupku.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 1261/05 od 25. 04. 2007. godine)

Nadležnost Suda BiH za rješavanje imovinskih sporova pokrenutih protiv BiH

Član 1. stav 1. i 3. Zakona o praničnom postupku pred Sudom BiH

Sud BiH nije stvarno nadležan za rješavanje imovinskih sporova pokrenutih protiv BiH, osim imovinskih sporova navedenih u članu 1. stav 1. i 3. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH dakle sporova između države BiH i entiteta, između države i Brčko Distrikta BiH , između entiteta, između entiteta i Distrikta i između institucija BiH koja vrše javna ovlaštenja i osim imovinskih sporova ako je nadležnost Suda BiH utvrđena zakonima BiH ili međunarodnim ugovorom. Stoga je za sudjenje o sporu za naplatu duga koji se odnosi na isplatu dospjelih anuiteta za izdate obveznice za zapošljavanje koje je stranka uplatila po osnovu Zakona o zajmu za zapošljavanje, stvarno nadležan Općinski sud u Sarajevu u skladu sa odredbom člana 27. stav 2. Zakona o sudovima u Federaciji BiH.

Iz obrazloženja:

Nije sporno da je u konkretnom slučaju predmetni spor isplata dospjelih anuiteta regulisanih obveznicama zajma za zapošljavanje koje je tužiteljica uplatila po osnovu Zakona o zajmu za zapošljavanje („Službeni list SRBiH“ broj 30/85 i 6/86). Zahtjev za isplatu dospjelih anuiteta obveznica zajma za zapošljavanje, nije zahtjev za naknadu štete koja je nastala pri vršenju poslova organa BiH ili institucija BiH, nego se radi o zahtjevu za isplatu duga koji se temelji na izdatim obveznicama u skladu sa Zakonom o zajmu za zapošljavanje. Dakle, ne radi se o imovinskom sporu u smislu člana 1. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH. Osim toga, ne radi se ni o imovinskom sporu za koji je zakonom BiH predviđena nadležnost Suda BiH. Ovaj sud ukazuje da Sud BiH nije stvarno nadležan da rješava sporove pokrenute protiv Bosne i Hercegovine, jer ni jednim zakonom Bosne i Hercegovine nije određena stvarna nadležnost ovog suda da rješava građanske sporove pokrenute protiv Bosne i Hercegovine.

Iz navedenih razloga za rješavanje ovog građansko-pravnog spora stvarno je nadležan Općinski sud u Sarajevu u skladu sa odredbom člana 27. stav 2. Zakona o sudovima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH,, broj 38/05).

Ovaj sud je odlučujući o sukobu nadležnosti između Suda BiH i navedenog entitetskog suda, u smislu člana 14. stav 2. tačka c) Zakona o Sudu BiH, odlučio kao u dispozitivu rješenja.

*(Rješenje vijeća Upravnog odjeljenja Suda BiH broj UR- 136/07
od 17. 12. 2007. godine)*

Obaveze ugovornog organa u postupku javnih nabavki

Član 13. Zakona o javnim nabavkama BiH

Obaveze ugovornog organa da u postupku javnih nabavki postupa po propisanoj proceduri i da u obavještenju o javnim nabavkama navede neophodne informacije predviđene u članu 13. Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine tj. mjesto, datum i vrijeme za prijem zahtjeva za učešće i za prijem ponuda, kao i mjesto, datum i vrijeme otvaranja ponuda, nije propisana obaveza za ponudjače niti je propisani rok za podnošenje prijave na obavještenje o javnoj nabavci. Ne radi se, dakle, o rokovima propisanim za ponudjače, a posebno se ne radi o procesno-pravnim rokovima propisanim Zakonom o upravnom postupku, kojim se određuju rokovi strankama za poduzimanje neke procesno-pravne radnje u upravnom postupku.

Iz obrazloženja:

Tuženi je osporenim rješenjem uvažio žalbe drugih ponudjača „ASA Auto“ d.o.o. Sarajevo i “ASA PSS“ d.o.o. Sarajevo, i poništio odluku ugovornog organa o izboru tužitelja kao najpovoljnijeg ponudjača iz razloga što je uvidom u dokumentaciju, koja se

odnosi na predmetnu javnu nabavku, utvrdio da ugovorni organ nije postupio u skladu sa članom 21. stav 2. Zakona o javnim nabavkama BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 49/04 – 70/06), kojim je propisano da u slučaju prijema zahtjeva ili ponude nakon određenog datuma i sata, ponude se vraćaju ponuđaču neotvorene. Po ocjeni tuženog ugovorni organ je propustio da prije izbora najpovoljnijeg ponuđača prethodno utvrdi koje je ponude primio do sata i dana objavljenog u javnom obavještenju, tj. do 12,00 sati dana, 22. 07. 2007. godine. Zbog navedenog tuženi smatra da je ugovorni organ bio dužan da ponudu tužitelja, koju je primio 24. 07. 2007. godine, vrati neotvorenu ponuđaču i da istu ne razmatra.

Tužitelj smatra da je tuženi pogrešno primijenio pravila postupka propisana u Zakonu o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH,, broj 29/02 i 12/03), time što je u žalbenom postupku pogrešno ocijenio da je tužitelj podnio ponudu nakon protoka zakonom propisanog roka.

Ovaj prigovor tužitelja nije osnovan iz razloga što se u konkretnom slučaju uopće ne radi o roku propisanom za ponuđače, koji se javljaju na obavještenje o javnoj nabavci, a posebno ne radi se o procesno pravnom roku propisanom Zakonom o upravnom postupku, kojim se određuju rokovi strankama za poduzimanje neke procesno-pravne radnje u upravnom postupku. Radi se o materijalno pravnom regulisanju obaveza ugovornog organa koji vodi postupak javne nabavke i prema kojoj je ugovorni organ obavezan da u razmatranje za izbor najpovoljnijeg ponuđača uzme u obzir samo ponude koje je ugovorni organ primio do sata i dana javno objavljenog u obavještenju o javnim nabavkama. Naime, Zakon o javnim nabavkama BiH jasno propisuje obaveze ugovornom organu da u postupku javnih nabavki postupa po propisanoj proceduri i da u cilju potpune i dosljedne primjene Zakona osigura efikasnost, transparentnost, nepristrasnost i jednakost prema svim ponudjačima. Odredbom člana 13. citiranog zakona, propisano je da je ugovorni organ dužan da u obavještenju o nabavci tačno navede mjesto, datum i vrijeme za prijem zahtjeva za učešće, odnosno za prijem ponuda. Prema odredbi člana 33. istog zakona, propisana je obaveza da ugovorni organ neposredno nakon isteka vremena određenog za podnošenje ponuda na sastanku komisije za nabavku na dan i sat koji je naveden u tenderskoj dokumentaciji, uzme u razmatranje samo one ponude koje je ugovorni organ primio do sata i dana navedenog u javnom obavještenju. To znači, da neposredno nakon isteka vremena za podnošenje ponuda na sastanku komisija, na dan i sat naveden u tenderdskoj dokumentaciji, prethodno utvrđuje koje je ponude ugovorni organ primio do određenog sata i dana, a zatim svaku zapečaćenu kovertu sa ponudom označava rednim brojem prema hronološkom redu prispjeća ponuda, a tek nakon toga se pristupa otvaranju ponuda po redoslijedu utvrđenom na koverti (član 23. i 24. Pravilnika o nabavci roba, vršenju usluga i ustupanju radova). Da bi se proces javne nabavke odvijao za sve ponuđače bez diskriminacije, javno i efikasno, odredbom člana 21. citiranog zakona, propisano je da se sve ponude ponuđača primljene od strane ugovornog organa, nakon određenog datuma i sata, vraćaju ponuđaču bez otvaranja i razmatranja ponude. Dakle, otvaraju se na javnom otvaranju samo one ponude koje je ugovorni organ primio do sata i datuma javno objavljenog u tenderskoj dokumentaciji. Iz navedenih propisa jasno proizilazi da citiranim zakonom nije propisan bilo kakav rok za ponuđače, jer ponuđači u javnoj nabavci učestvuju dobrovoljno i postupaju u skladu

sa javnim obavještenjem. Stoga tužitelj neosnovano smatra da je tuženi bio dužan da ncijeni blagovremenost podnošenja ponude primjenom odredaba Zakona o upravnom postupku.

U konkretnom slučaju tuženi je pravilno utvrdio da ugovorni organ nije postupio u skladu sa odredbom člana 21. stav 2. u vezi sa članom 33. Zakona o javnim nabavkama BiH, jer prije postupka ocjene najpovoljnijeg ponuđača nije utvrdio da je ponudu tužitelja primio nakon 12,00 sati dana 22. 07. 2007. godine, nego je istu uzeo u razmatranje, iako je ugovorni organ navedenu ponudu primio 24. 07. 2007. godine, a koju je tužitelj dostavio preporučenom pošiljkom dana, 23. 07. 2007. godine, koju okolnost tužitelj u tužbi navodi. U skladu sa naprijed navedenim propisima nije odlučno kada je ponuđač dostavio svoju ponudu, nego je odlučno da je ugovorni organ primio ponudu do momenta naznačenog u javnom obavještenju. Budući da se radi o ponudi primljenoj nakon određenog datuma i sata, ugovorni organ je bio dužan da postupi po odredbi člana 21. stav 2. citiranog zakona i da ponudu tužitelja vrati neotvorenu i istu ne uzme u razmatranje. Tuženi je stoga pravilno odlučio kada je odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača poništio i predmet vratio prvostepenom organu da u ponovnom postupku pravilno primijeni odredbe Zakona o javnim nabavkama i da o izboru najpovoljnijeg ponuđača odluči u skladu sa navedenim zakonom.

Iz navedenih razloga ovaj sud je tužbu tužitelja odbio kao neosnovanu, jer se osporeno rješenje temelji na pravilnoj primjeni zakona, a u postupku nisu počinjene povrede pravila Zakona o upravnom postupku.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 1143/07 od 12. 11. 2007. godine)

Nadležnost Suda BiH u rješavanju radnih sporova

Član 83. stav 4. Zakon o radu u institucijama BiH

Sud BiH je stvarno nadležan za rješavanje samo radnih sporova koji se odnose na povredu prava iz radnog odnosa zaposlenika institucija BiH protiv poslodavaca - institucija BiH - član 83. stav 4. Zakona o radu u institucijama BiH, pa je za rješavanje radnog spora tužitelja protiv rješenja Obavještajne službe Federacije BiH, stvarno nadležan entitetski sud - Općinski sud u Mostaru, u smislu Zakona o sudovima u Federacije BiH.

Iz obrazloženja:

Iz tužbe od 19. 03. 2003. godine i podataka u spisu proizilazi da se u konkretnom slučaju radi o radnom sporu, koji je tužitelj pokrenuo protiv rješenja o prestanku radnog odnosa, koje je donijela tužena Obavještajna sigurnosna služba FBiH dana 14. 02. 2003. godine i kojim tužitelju prestaje radni odnos u ovoj službi počev od 16. 01. 2003. godine. Na ročištu od 21. 06. 2004. godine tužitelj je proširio tužbu, tako što je kao drugotuženu

označio Obavještajno sigurnosnu agenciju BiH, pa je Općinski sud u Mostaru donio rješenje kojim se oglasio stvarno nenadležnim, jer smatra da je Sud BiH nadležan da rješava ovaj radni spor, a u smislu odredaba Zakona o radu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH „, broj 26/04).

Zaključak Općinskog suda u Mostaru da je za rješavanje ovog radnog spora nadležan Sud BiH, nije pravilan.

Sud Bosne i Hercegovine je stvarno nadležan da rješava radne sporove zbog povrede prava iz radnog odnosa zaposlenika institucija BiH protiv poslodavaca- institucija BiH (član 83. stav 4. citiranog Zakona o radu u institucijama BiH). Zaposlenik u smislu ovog zakona je fizička osoba koja je uposlena kod poslodavca na temelju ugovora o radu, a poslodavac u smislu ovog zakona je institucija BiH i njeni organi i druge pravne osobe i druge institucije BiH – javna preduzeća BiH, udruge i zaklade BiH, korporacije i druge institucije za obavljanje dodatnih mjerodavnosti BiH (član 2. stav 1. tačka b) u vezi sa članom 1. stav 2. citiranog zakona). Prema tome, za rješavanje radnog spora protiv rješenja Obavještajne službe Federacije BiH, kojim je tužitelju prestao radni odnos 16. 01. 2003 .godine, Sud BiH nije stvarno nadležan, jer tužitelj nije zaposlenik institucije BiH u smislu naprijed citiranih propisa, pa zaštitu svojih prava iz radnog odnosa ne može tražiti kod Suda BiH. Budući da je tužitelju prestao radni odnos 16. 01. 2003.godine, to tužitelj nije stekao status zaposlenika BiH ni u smislu odredaba Zakona o obavještajno – sigurnosnoj agenciji BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 12/04). Prema ovom zakonu Agencija je osnovana i počela je sa radom 01. maja 2004. godine, a obavještajno sigurnosne službe koje su radile u BiH prema zakonima Federacije BiH i Republike Srpske ukidaju se počev od 01. maja 2004. godine (član 95. i 96. citiranog zakona). Zaposlenici iz ranijih obavještajnih službi postali su zaposlenici Agencije BiH počev od 01. maja 2004. godine (član 99. citiranog zakona). Dakle , samo osobe koje su 01.maja 2004.godine imale status zaposlenika ranijih obavještajnih službi postale su zaposlenici Agencije BiH, što tužitelj nije, jer mu je status zaposlenika ranije obavještajne službe prestao 16. 01. 2003. godine. Ovaj sud ukazuje da su prema odredbi člana 102. citiranog zakona vlade svakog entiteta i dalje odgovorne za dugove, zaduženja i ostale obaveze svojih ranijih obavještajnih službi. Iz svega navedenog proizilazi da je za rješavanje ovog radnog spora , kojeg je pokrenuo tužitelj kome je prestao radni odnos kod Obavještajne službe Federacije BiH navedenog dana, stvarno nadležan Općinski sud u Mostaru, u skladu sa Zakonom o sudovima u Federaciji BiH i u skladu sa Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH, koji propisi se i dalje primjenjuju na području Federacije BiH.

(Rješenje vijeća Upravnog odjeljenja Suda BiH broj R- 18/07 od 07. 12. 2007. godine)

Sukob interesa kod nosioca izvršne funkcije

Član 6. stav 2. u vezi sa članom 4. tačka 4. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH

Nositelj izvršne funkcije - zamjenik ministra Ministarstva za civilne poslove BiH je u sukobu interesa, u smislu člana 6. stav 2. a u vezi sa članom 4. tačka 4. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH, ako je njegov bliski srodnik - supruga, kao ovlaštena osoba privatnog preduzeća sklopila ugovor ili na drugi način poslovala sa vladom dok je nositelj izvršne funkcije obnašao dužnost, i to samo onda kada je vrijednost ugovora ili posla sa vladom veća od 5.000,00 KM godišnje.

Iz obrazloženja:

U postupku koji je prethodio donošenju osporene odluke, koji je proveden u skladu sa odredbama člana 18. tačke 2. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH („Službeni glasnik“, broj: 16/02., 14/03. i 12/04.), utvrđeno je da je tužitelj, kao nosilac izvršne funkcije, obavljao funkciju zamjenika ministra civilnih poslova BiH u Vijeću ministara BiH, dok je istovremeno bliski srodnik, supruga imenovanog u svojstvu ovlaštene osobe, preduzeća „DAK“ d.o.o. Istočno Sarajevo, zaključila ugovor o nabavci i okvirni sporazum sa organima vlasti, konkretno sa Službom za zajedničke poslove institucija vlasti Bosne i Hercegovine, u vrijednosti od 57.920,77 KM. Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, primjenom odredbi Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH i Pravila u vođenju postupka („Službeni glasnik BiH“, broj: 13/03., 20/03. i 4/04.), tužena je pravilno zaključila da postoji sukob interesa u smislu člana 6. stav 2. i člana 4. tačke 4. citiranog zakona. Prema odredbama člana 6. stav 2. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine, izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne mogu biti članovi poslovnog odbora, upravnog odbora, nadzornog odbora, izvršnog odbora, niti biti u svojstvu ovlaštene osobe bilo kojeg privatnog preduzeća koje sklapa ugovor ili na drugi način posluje s vladama na bilo kojem nivou. Ova odredba primjenjuje se samo na privatna preduzeća koja su sklopila ugovor ili posluju sa vladom, dok je izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik vršio funkciju i to samo onda kada je vrijednost ugovora ili poslova s Vladom veća od 5.000,00 KM godišnje. Angažman u privatnom preduzeću, u uslovima u kojima se stvara sukob interesa, nespojiv je sa javnim funkcijama izabranog zvaničnika nosioca izvršne funkcije ili savjetnika, angažman bliskih srodnika izabranih zvaničnika, nosilaca funkcija i savjetnika, također dovodi do situacije, u kojoj za ove zvaničnike, nosioce funkcija i savjetnike dolazi do sukoba interesa (član 4. tačke 3. i 4. citiranog zakona).

U konkretnom slučaju tužitelj kao nosilac izvršne funkcije u vrijeme dok je obnašao funkciju zamjenika ministra civilnih poslova BiH, u Vijeću ministara BiH, privatno preduzeće „DAK“ d.o.o. Istočno Sarajevo, u kome je tužitelj osnivač, a supruga tužitelja ovlaštena osoba za zastupanje i predstavljanje, zaključilo je Ugovor o nabavci prehrambenog materijala – Grupe “G” za budžetsku 2004. godinu, kao i Okvirni sporazum o nabavci i isporuci prehrambenih artikala za budžetsku 2005. godinu, za potrebe institucija Bosne i Hercegovine, te na taj način ostvario dobit u iznosu od

54.482,25 KM, koji iznos je isplaćen na temelju faktura Službe za zajedničke poslove Vijeća ministara BiH, od strane Ministarstva finansija i trezora BiH. Iz naprijed navedenog jasno proizilazi da je tužitelj bio u sukobu interesa, jer je bliski srodnik tužitelja, njegova supruga, u svojstvu ovlaštene osobe privatnog preduzeća „DAK“ d.o.o. Istočno Sarajevo, u vrijeme dok je obavljao izvršnu funkciju zamjenika ministra civilnih poslova BiH u Vijeću ministara BiH, zaključila Ugovor i Sporazum o nabavci prehrambenih artikala za potrebe Službe za zajedničke poslove institucija vlasti BiH, tj. sa organima vlasti, na državnom nivou u iznosu većem od 5.000,00 KM, a koja se smatra „vladom na bilo kojem nivou“, u smislu odredbi člana 6. tačke 2. citiranog zakona. Tužena je pravilno ocijenila da su ispunjeni svi uslovi iz odredbe člana 20. stav 1. istog zakona, za donošenje odluke o izricanju sankcije tužitelju, kojom se utvrđuje da je nepodoban da se kandidira za bilo koju neposredno ili posredno izabranu dužnost u razdoblju od četiri godine nakon počinjenog prekršaja, u smislu odredbi člana 6. tačke 2. citiranog zakona.

Neosnovan je prigovor tužitelja da kao zamjenik ministra civilnih poslova BiH u Vijeću ministara BiH, nije član Vijeća ministara BiH, te samim time nije mogao da bude u poziciji da krši zabranu djelovanja u sukobu interesa. Iz stanja u spisu proizilazi da je tužena u toku postupka utvrdila da je tužitelj obavljao izvršnu funkciju u svojstvu zamjenika ministra za civilne poslove u Vijeću ministara BiH od 29. 11. 2004. godine, te da je tokom cijelog mandata preduzeće „DAK“ d.o.o. Istočno Sarajevo, poslovalo sa vladom na nivou BiH, obzirom da je Služba za zajedničke poslove u institucijama BiH, osnovana Odlukom Vijeća ministara BiH, za obavljanje poslova za potrebe parlamentarne Skupštine BiH, Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH i drugih institucija BiH. Sredstva za rad Službe za zajedničke poslove u institucijama BiH, obezbjeđuju se iz budžeta institucija BiH („Sl.glasnik“, broj: 17/99). Stoga je neosnovan navod tužitelja, da je poslovni aranžman dio komercijalnog poslovanja u kome Služba za zajedničke poslove u institucijama BiH, kroz prodaju robe po tržišnim cijenama, obezbjeđuje sredstva za poslovanje. Utvrđenje tužene u tom pravcu nije dovedeno u sumnju, jer je ova činjenica utvrđena na temelju vjerodostojnih dokaza, odnosno ugovora o nabavi i okvirnog sporazuma, rješenja o upisu u sudski registar, kao i na temelju iskaza saslušanog tužitelja Zorana Tešanović. Stoga je neosnovan prigovor tužitelja, da je tužena Centralna izborna komisija BiH, prilikom donošenja odluke, pogrešno utvrdila činjenično stanje i na takvom stanju zasnovala svoju odluku.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 390/07 od 15. 11. 2007. godine)

Nadležnost Suda BiH u provođenju izvršenja naplate carine i carinskih dugova

Član 1. stav 2. Zakona o izvršnom postupku pred Sudom BiH

Sud BiH je apsolutno nenadležan za provodjenje izvršenja naplate carine i carinskih dugova u smislu člana 1. stav 2. Zakona o izvršnom postupku pred Sudom BiH u vezi sa Zakonom o postupku prinudne naplate indirektnih oporezivanja BiH.

Iz obrazloženja:

Pobijano rješenje kojim se Sud BiH u prvostepenom izvršnom postupku oglasio apsolutno nenadležnim za rješavanje ovog izvršnog predmeta, temelji se na pravilnoj primjeni zakona i pravilnom zaključku da je Sud BiH apsolutno nenadležan za rješavanje prinudnog izvršenja naplate carine i carinskih dažbina, na osnovu rješenja carinskih organa- Carinarnice Banja Luka od 01. 07. 2004. godine, kojim je dužnik obavezan na plaćanje carinskog duga u iznosu navedenom u dispozitivu tog rješenja. U obrazloženju pobijanog rješenja navedeni su razlozi zbog kojih Sud smatra da je apsolutno nenadležan za rješavanje navedenog izvršenja, koje razloge u cijelosti uvažava vijeće Upravnog odjeljenja ovog suda.

Pravilno je prvostepeni sud zaključio da je u smislu člana 1. Zakona o izvršnom postupku pred Sudom BiH, Sud BiH stvarno nadležan da sprovodi prinudno izvršenje potraživanja na osnovu izvršnih i vjerodostojnih isprava, osim ako posebnim zakonom neko pitanje nije drugačije uređeno. U tom slučaju, odredbe ovog zakona se ne primjenjuju na postupke izvršenja propisane posebnim zakonom. Posebnim zakonom BiH - Zakonom o postupku prinudne naplate indirektnih oporezivanja („Službeni glasnik BiH,, broj 80/05) propisano je da je za prinudnu naplatu svih indirektnih poreza, ostalih prihoda i taksu isključivo nadležna Uprava za indirektno oporezivanje BiH Banja Luka, kao jedini organ u Bosni i Hercegovini koji je nadležan za provodjenje zakonskih propisa o indirektnom oporezivanju u cilju uspostavljanja jedinstvenog sistema indirektnog oporezivanja u BiH (član 1. u vezi sa članom 4. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH -„Službeni glasnik BiH,, broj 44/03 i 52/04 - koji je stupio na snagu 08. 01. 2004. godine). Osim toga, i Zakon o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH ,, broj 21/98 i 10/02 - koji je bio na snazi u vrijeme donošenja odluke o carinskom dugu) kao i Zakon o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 57/04 - koji je stupio na snagu 01. 01. 2005. godine) su posebni zakoni kojima se reguliraju osnovni elementi sistema za carinsku zaštitu, prava i obaveze svih subjekata u postupcima carinjenja robe, te postupak carinjenja robe i drugih instituta koji reguliraju sistem carinske zaštite. Ovim posebnim zakonima regulisano je da carinski organi u postupku carinjenja vrše naplatu carine kao i prinudnu naplatu carine, pa je u tom smislu regulisano i pitanje obezbjedjenja prinudne naplate, tako što su predviđeni instrumenti osiguranja naplate kao što je bankovna garancija, jamstvo i sl. Prema tome za prinudnu naplatu novčanog potraživanja koji se odnosi na carine i carinske dažbine stvarno su nadležni carinski organi, pa je pravilan zaključak prvostepenog suda da je Sud BiH apsolutno nenadležan za prinudnu naplatu carina i carinskih dažbina.

Prigovor povjerioca u žalbi da Uprava za indirektno oporezivanje BiH nije stvarno nadležna za provodjenje prinudnog izvršenja novčanih potraživanja (carina i carinskih dažbina), koja su nastala do 31. 12. 2005. godine, tj. do stupanja na snagu Zakona o postupku prinudne naplate indirektnih oporezivanja, nije osnovan i suprotan je odredbama Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH.

Stupanjem na snagu navedenog zakona prestale su postojati ranije carinske uprave (koje su provodile prinudnu naplatu carina i carinskih dažbina u skladu sa tada važećim propisima) i došlo je do spajanja svih ranijih entitetskih carinskih uprava u Upravu za indirektno oporezivanje BiH. Danom stupanja na snagu ovog zakona Uprava za indirektno oporezivanje BiH je preuzela svu imovinu - pokretnu i nepokretnu ranijih carinskih uprava i aktivu ranijih carinskih uprava, i to: obligaciona prava i imovinska prava ranijih carinskih uprava, kako je to propisano članom 32. citiranog zakona. Stoga stupanjem na snagu navedenog zakona Uprava za indirektno oporezivanje BiH, je jedini organ u BiH nadležan za provodjenje propisa o indirektnom oporezivanju, bez obzira kada su potraživanja nastala. Naime, preuzimanjem svih imovinskih i obligacionih prava ranijih carinskih uprava, Uprava za indirektno oporezivanje BiH je preuzela i pravo da prinudnim putem naplati carinski dug, carine i carinske dažbine i to prema važećim zakonima koji su regulisali pitanje naplate carine u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu, koji propisi se nastavljaju primjenjivati u smislu člana 37. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH.

Iz svega izloženog ovaj sud je primjenom člana 42. Zakona o izvršnom postupku pred Sudom BiH, žalbu povjerioca odbio kao neosnovanu i prvostepeno rješenje potvrdio kao pravilno i na zakonu utemeljeno.

(Rješenje vijeća Upravnog odjeljenja Suda BiH Broj Ži- 106/07 od 27. 12. 2007. godine)

Prestanak mandata izabranom članu organa vlasti

Član 1.10 stav (1) tačke 6. Izbornog zakona BiH

Žalitelju, kao izabranom odborniku u Skupštini opštine (kao i svakom izbornom članu organa vlasti na svim nivoima), prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran u slučaju kada je odjavio prebivalište sa područja izborne jedinice u kojoj je upisan u Centralni birački spisak i u kojoj je izabran.

Iz obrazloženja:

Apelaciono upravno vijeće nalazi da je pobijana odluka Centralne izborne komisije BiH pravilna i zakonita, jer se zasniva na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava. Naime, prema odredbi člana 1.10 stav (1) tačka 6. Izbornog zakona BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 23/01- 32/07), izabranom članu organa vlasti na svim nivoima prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran

ako odjavi prebivalište sa područja izborne jedinice u kojoj je upisan u Centralni birački spisak da glasa i u kojoj je izabran, istekom roka od 6 (šest) mjeseci od dana odjave prebivališta. Centralna izborna komisija BiH je provjerom podataka u službenoj evidenciji prebivališta nadležnog organa, koju vodi Direkcija za implementaciju projekta CIPS, kojoj Centralna izborna komisija BiH ima pravo pristupa, utvrdila da žalitelj ima prijavljeno prebivalište u opštini Ilidža od dana 30. 11. 2004. godine, što je utvrdila uvidom u akt navedene Direkcije broj NS/12/04-30-3467/07 od 28. 09. 2007. godine. Kandidatura žalitelja za lokalne izbore održane 2004. godine je ovjerena, jer je žalitelj imao prijavljeno prebivalište u opštini Trnovo i obavljao funkciju odbornika u SO Trnovo sve do 30. 11. 2004. godine, kada je odjavio prebivalište i isto prijavio u opštini Ilidža. Dokazi o ovim činjenicama se nalaze u spisima predmeta CIK BiH, pa je apelaciono upravno vijeće izvršilo u iste i neposredan uvid i uvjerilo se da je tačno ono što se o tim dokazima navodi u pobijanoj odluci CIK-a BiH. Prema tome, žalitelj je odjavio prebivalište duže od šest mjeseci sa područja osnovne izborne jedinice u kojoj je izabran (Trnovo), te sada ima prijavljeno prebivalište u opštini Ilidža u periodu od 30. 11. 2004. godine pa sve do danas, a koju činjenicu ni žalitelj u žalbi ne osporava.

Centralna izborna komisija BiH je svojim aktom broj 05-07-1-2497/07 od 23. 08. 2007. godine dostavila SO Trnovo zahtjev za utvrđivanje prestanka mandata izabranim zvaničnicima, među kojima je i žalitelj, s tim da u skladu sa članom 1.10 stav (2) Izbornog zakona BiH utvrde prestanak mandata, između ostalih, i žalitelju u roku od 15 dana zbog odjave prebivališta iz opštine Trnovo, kao razlog za prestanak mandata, koji dokaz se takodje nalazi u spisima ovog predmeta.

Obzirom da SO Trnovo nije postupila u skladu sa navedenim zahtjevom, Centralna izborna komisija BiH je na osnovu utvrđenih činjenica, a u skladu sa članom 2.9 stav (1) tačka 16. i članom 1.10 stav (2), a u vezi sa članom 1.10 stav (1) tačka 6. Izbornog zakona BiH pravilno odlučila kada je donijela odluku o prestanku mandata žalitelju.

Stoga, apelaciono upravno vijeće nalazi da je pobijana odluka CIK-a BiH pravilna i zakonita, a žalba neosnovana, pa ju je odbilo primjenom člana 81. stav 1., druga rečenica, Zakona o upravnim sporovima BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 19/02).

(Rješenje Apelacionog upravnog vijeća Suda BiH broj IŽ- 38/07 od 14. 11. 2007. godine)

Prijava kandidature na kandidatskim listama

Prijava kandidature kandidata za učešće na prijevremenim izborima za predsjednika Republike Srpske, (kao i prijava svakog kandidata na nekoj kandidatskoj listi), mora, između ostalog, biti potpisana od predsjednika političke stranke, odnosno predsjednika političkih stranaka u koaliciji, pa se u protivnom slučaju prijava kandidature odbacuje kao podnesena od neovlaštene osobe.

Iz obrazloženja:

Apelaciono upravno vijeće nalazi da je pobijana odluka Centralne izborne komisije BiH pravilna i zakonita, jer se zasniva na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava. Naime, navodi podnosioca žalbe koji se odnose na legalno zastupanje Socijaldemokratske unije BiH su neosnovani iz razloga što nadležnost Centralne izborne komisije BiH nije utvrđivanje legalnosti ili ispravnosti skupova organa političkih stranaka i odluka sa tih skupova, jer je to nadležnost suda u postupku registracije političke stranke. Upis u registar suda, odnosno podatak upisan u registar suda, smatra se tačnim po načelu pravne sigurnosti.

Odredbom člana 4.19 stav (5) Izbornog zakona BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06 i 32/07), propisano je da kandidatska lista sadrži ime i prezime svakog kandidata na listi, jedinstveni matični broj, adresu prebivališta, izjašnjenje o pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih, broj važeće lične karte i mjesto njenog izdavanja, potpis predsjednika političke stranke, odnosno predsjednika političkih stranaka u koaliciji. Uz prijedlog liste dostavlja se izjašnjenje svakog od kandidata na listi o prihvatanju kandidature. Izjašnjenje mora biti ovjereno na način propisan zakonom.

Shodno izloženom i činjenici da je za zastupanje Socijaldemokratske unije BiH kod Centralne izborne komisije BiH jedino ovlašteno lice Sejfidin Tokić, Centralna izborna komisija BiH je prijavu kandidature, odnosno kandidatski obrazac kandidata Socijaldemokratske unije BiH Dragičević Slavka, potpisan od prof. dr. Ive Komšića, odbacila kao podnijet od neovlaštene osobe.

Isto tako, odredbom člana 14. stav (4) Upustva o rokovima i aktivnostima u postupku provođenja prijevremenih izbora za predsjednika Republike Srpske („Službeni glasnik BiH“, broj 77/07), propisano je da usmenu i pismenu komunikaciju s političkim subjektima Centralna izborna komisija BiH obavlja isključivo preko lica ovlaštenih za zastupanje pred Centralnom izbornom komisijom BiH navedenih u prijavi za učešće na izborima ili sjedišta glavnog organa političkog subjekta.

Stoga apelaciono upravno vijeće nalazi da je pobijana odluka CIK-a BiH pravilna i zakonita, a žalba neosnovana, pa ju je odbilo primjenom člana 81. stav 1., druga rečenica, Zakona o upravnim sporovima BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 19/02).

*(Rješenje Apelacionog upravnog vijeća Suda BiH broj Iž- 37/07
od 12. 11. 2007. godine)*

Prigovori revizije koji se odnose na utvrđeno činjenično stanje

Član 176. i član 13. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH

Revizijsko vijeće je dužno raspraviti i prigovore revizije koji se odnose na činjenično stanje, ako su ti prigovori u vezi sa članom 176. i članom 13. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH.

Tužiocu pripada pravo na isplatu plaća i drugih naknada ako mu je isplata nezakonito obustavljena u slučaju kada je tužilac faktički radio na radnom mjestu na koje je raspoređen ili na drugom (u konkretnom slučaju na radno mjesto radnika u Ambasadi BiH u Parizu), sve dok je radio i dok mu radni odnos nije prestao po rješenju o prestanku radnog odnosa poslodavca (u konkretnom slučaju tužene).

Iz obrazloženja

Drugostepeno građansko vijeće je postupilo u skladu sa materijalnim i procesnim zakonom kada je uvažilo činjenično stanje utvrđeno u presudi prvostepenog parničnog vijeća Suda BiH broj P- 49/05 od 20. 04. 2006. godine, kao i materijalnopravne propise na koje se to vijeće u navedenoj presudi pozvalo, te odbilo žalbu tužene kao neosnovanu i prvostepenu presudu potvrdilo. Za takvu odluku drugostepeno građansko vijeće je u pobijanoj presudi navelo potpune i pravilne razloge, kako u pogledu činjeničnog stanja, tako i u pogledu materijalnopravnih i procesnih propisa, koje u cijelosti usvaja i revizijsko vijeće. Revizijsko vijeće ukazuje da se prigovori revidenta, uglavnom, odnose na pobijanje činjeničnog stanja utvrđenog u prvostepenoj presudi parničnog vijeća, koje je prihvaćeno i od drugostepenog građanskog vijeća, iako se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (član 207. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH), ali je revizijsko vijeće raspravilo i neke od ovih prigovora i to one koje revident dovodi u vezu sa članom 176. i članom 13. navedenog zakona, dok druge nije razmatralo, niti je imalo za to zakonsko ovlaštenje.

Drugostepeno građansko vijeće je pravilno postupilo kada je prihvatilo činjenično utvrđenje i ocjenu dokaza prvostepenog parničnog vijeća, a odbilo žalbene prigovore tužene, prema kojem činjeničnom stanju, iz provedenih dokaza, koji su u prvostepenoj presudi detaljno navedeni i pravilno cijenzjeni u skladu sa članom 13. navedenog zakona, a iz kojih, i po ocjeni revizijskog vijeća, proizilazi da je tužilac dana 31. 03. 1999. godine rješenjem tužene od 07. 04. 1999. godine privremeno raspoređen na radno mjesto konzularnog radnika u Ambasadi BiH u Parizu, te je po tom rješenju, za rad koji je obavljao, primao plaću i druge naknade, kao i naknadu za iznajmljeni stan u Parizu sve do kraja januara 2001.godine, kada mu je isplata plaće i naknada obustavljena, iako mu je radni odnos po rješenju tužene prestao tek 24. 06. 2001. godine, do kada je tužilac i proveo na radu u Ambasadi u BiH u Parizu. Pobijanom presudom je, nadalje, pravilno prihvaćena i visina dosuđnih naknada utvrđena od strane prvostepenog vijeća na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke Hodžić Abida, koji je izvršio obračun na osnovu Pravilnika o plaćama i drugim primanjima i naknadama osoblja DKP BiH i Odluke Vijeća ministara o načinu obračuna plaća i ostalih materijalnih prava

zaposlenih u Vijeću ministara, ministarstvima i drugim organima BiH, kojem ni tužena nije prigovorila, izuzev što je istakla prigovor na obračun zakupnine za iznajmljeni stan u Parizu. Pobijanom presudom drugostepenog građanskog vijeća pravilno je riješen i prigovor tužene koji se odnosio na radni odnos tužioca, uz navodjenje da tužena ni jednim dokazom nije dokazala da je tužiocu prestao radni odnos prije donošenja rješenja tužene dana 24. 06. 2001. godine.

Revizijsko vijeće je odbilo kao neosnovan prigovor revidenta da su pobijanom presudom povrijeđene odredbe člana 176. i 13. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, jer je drugostepeno građansko vijeće, kako je to već navedeno u ovoj, a i u pobijanoj presudi, u cijelosti prihvatilo činjenično stanje koje je utvrdilo prvostepeno parnično vijeće u presudi P- 49/05 od 20. 04. 2006. godine, kao i ocjenu dokaza kojim je to činjenično stanje utvrđeno, pa tako i ocjenu izvedenog dokaza uvidom u rješenje MVP-a broj 10921-02-3-12999/01 od 10. 07. 2001. godine, na osnovu kojeg je utvrdio da je tužiocu prestao radni odnos u MVP-a sa danom 24. 06. 2001. godine i to iz razloga što je tužilac tada odbio da radi na novim poslovima na koje je raspoređen i od tada više nije dolazio na posao. Radilo se o poslovima tehničkog sekretara- korespondenta u Ambasadi BiH u Švedskoj, na koje je raspoređen po rješenju broj 10921-02-10330/00 od 12. 07. 2000. godine, a na koju dužnost tužilac nije nikad stupio, ali mu iz tog razloga ni tada ni kasnije nije prestao radni odnos, nego tek po rješenju MVP-a od 10. 07. 2001. godine sa gore navedenim datumom. Isto se odnosi i na činjenično stanje vezano za Instrukciju MVP-a broj 10921-01-16680/00 od 16. 11. 2000. godine o povratku radnika iz DKP najkasnije do 01. 12. 2000. godine, koje je drugostepeno građansko vijeće takodje prihvatilo usvajajući sve, pa i ocjenu tog dokaza provedenog u prvostepenom postupku i činjenično stanje utvrđeno u vezi te Instrukcije, prema kojem je tužilac, i nakon datuma donošenja navedene Instrukcije, nastavio da radi u Ambasadi BiH u Parizu, utvrdivši da je ambasador te Ambasade dopisom od 04. 12. 2000. godine ukazao MVP-a na specifičnost situacije konzularnog odjeljenja u Ambasadi, te određeno tražio da tužilac nastavi sa radom u toj Ambasadi, što se ne može smatrati samovoljnim postupanjem tužioca, iz čega prvostepeno parnično vijeće zaključuje, a drugostepeno građansko vijeće pravilno prihvata, da se MVP složilo sa daljnjim radom tužioca u navedenoj Ambasadi i otkazao mu radni odnos tek sa 24. 06. 2001. godine, iako je imalo mogućnost da to učini i ranije, a ovo pogotovo što je tužiocu i nakon 01. 12. 2000. godine dva mjeseca isplaćivana plaća i druge naknade, što se svakako ne bi činilo da tužilac nije nastavio da radi, a tek je od 01. 02. 2001. godine isplata prestala. To, i po ocjeni revizijskog vijeća, znači, da je tužilac sve do zvaničnog prestanka radnog odnosa, nastavio da radi u Ambasadi BiH u Parizu, te da je, u svjetvu konzularnog radnika u toj Ambasadi, izvršio i primopredaju dužnosti dana 29. 06. 2001. godine, kada je predao zalihe pasoških knjižica, bazu podataka i dr. sve navedeno u dopisu Ambasade BiH u Parizu broj 208-04-164 od 29. 06. 2001. godine, pa je revizijsko vijeće prigovore revidenta i u ovom pogledu odbilo kao neosnovane, jer tako ne bi bilo postupljeno da je tužilac primopredaju izvršio samoinicijativno, niti bi MVP-a uvažilo tu primopredaju.

Suprotno navodima revidenta, drugostepeno građansko vijeće je, pravilno cijeneći dokaze provedene u prvostepenom parničnom postupku, prihvatilo i odluku prvostepenog vijeća da tužiocu za utuženi period pripada pravo kako na plaću, tako i na naknadu za

topli obrok i izdatke učinjene na ime stanarine (zakupnine) za iznajmljeni stan u Parizu. Mjesečna visina stanarine je utvrđena iz platnih lista priloženih za period za koji su mu isplaćivane (do 01. 02. 2001. godine) u iznosu od 1.731,34 KM mjesečno, čija ukupna visina je utvrđena nalazom i mišljenjem pomenutog vještaka, kao i visina plaće u mjesečnom iznosu od 2.746,09 KM i toplog obroka u iznosu od 4,00 KM dnevno. Logičan je i zaključak drugostepenog građanskog vijeća naveden u pobijanoj presudi, da tužilac, za kojeg je utvrđeno da je radio u Ambasadi BiH u Parizu sve do prestanka radnog odnosa (24. 06. 2001. godine), boraveći i radeći u Parizu, morao da ima i odgovarajući smještaj kao i do tada, te da plaća zakupninu, prihvatajući kao dokaz u tom pogledu i iskaz tužioca saslušanog u svojstvu stranke, pa su prigovori revidenta istaknuti i u tom pravcu odbijeni kao neosnovani.

S obzirom na iznijete razloge, revizijsko vijeće je ocijenilo da je revizija tužene neosnovana, pa ju je odbilo primjenom člana 215. Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine, jer je utvrdilo da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena (i zbog kojih se može izjaviti), kao ni razlozi na koje revizijsko vijeće pazi po službenoj dužnosti.

(Presuda revizijskog vijeća Suda BiH broj Rev- 16/07 od 18. 12. 2007. godine)

Nespojivost obavljanja poslova inspeksijskog nadzora carinjenja sa poslovima špeditera koji se bavi uvozom robe

Tužiocu koji je prilikom prijema na rad u carinsku ispostavu rasporedjen na određeno radno mjesto, s tim da se uslijed povećanja obima poslova i dr. unutar sektora odnosno odjeljenja u koje je rasporedjen, zbog potrebe posla, može rasporediti i na poslove nadzora nad zakonitošću rada u oblasti obrta ili samostalne profesionalne djelatnosti prestaje radni odnos ako se utvrdi da on ili član njegove uže porodice (roditelj, bračni drug ili djeca), u mjestu življenja obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost, odnosno vlastiti obrt ili ima vlastito preduzeće.

Iz obrazloženja:

Revizijsko vijeće je ispitalo pobijanu presudu drugostepenog građanskog vijeća u smislu odredbi člana 208. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 36/04), tj. u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredbi parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje, pa je odlučilo kao u izreci ove presude iz sljedećih razloga:

Drugostepeno građansko vijeće je postupilo u skladu sa zakonom kada je, prihvatajući činjenično stanje utvrđeno u prvostepenoj presudi, kao i odgovarajuće materijalnopravne i procesnopravne norme, što je sve u pobijanoj presudi u glavnim crtama i citiralo, dajući pravilna tumačenja materijalnopravnih propisa, te odbilo žalbu

tužioca izjavljenu protiv prvostepene presude i tu presudu potvrdilo, odbijajući žalbene prigovore tužioca kao neosnovane, uz navodjenje razloga zbog kojih je tako odlučilo.

Odredbom člana 10. stav 1. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave FBiH („Službene novine FBiH,, broj 13/98), koja je bila osnov za donošenje rješenja o prestanku radnog odnosa tužiocu sa danom 06. 12. 1999. godine, propisano je da se ne može primiti u radni odnos, niti biti u radnom odnosu lice koje samo ili član njegove uže porodice (roditelj, bračni drug ili djeca) u mjestu življenja tog lica obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost, odnosno koje obavlja vlastiti obrt ili ima vlastito preduzeće, ako se prima na radno mjesto za obavljanje inspekcijskog nadzora ili nadzora nad zakonitošću rada u oblasti obrta, odnosno djelatnosti tog preduzeća. Nižestepena vijeća su u svojim presudama, polazeći od odredbi Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Carinskih uprava u FBiH od 01. 10. 1996. godine, koji je bio na snazi u vrijeme nastanka ovog spornog odnosa, a na osnovu kojeg je tužilac rasporedjen i koje poslove obavlja, uz obavezu da vrši i druge poslove koje odredi šef ispostave, a koja obaveza je utvrđjena za sve radnike Carinske uprave u Federaciji BiH u skladu sa članom 37. navedenog Pravilnika, te odredbe člana 16. tog Pravilnika, u kojoj je određeno da carinska ispostava vrši i poslove carinskog nadzora i carinjenja robe, te prima robu pod carinski nadzor i izdaje je ispod carinskog nadzora, kao i druge poslove poblize navedene u tom članu, kao i odredbe člana 40. istog Pravilnika, koja propisuje da se u pojedinoj Carinarnici usljed povećanja obima poslova i dr. unutar pojedinog sektora, odnosno odjeljenja, može vršiti preraspodjela radnika povećanjem, odnosno smanjenjem broja izvršilaca u pojedinim odjeljenjima, izvode pravilan zaključak da se i tužilac, zavisno od potrebe poslova, u svakom momentu mogao rasporediti na poslove koje mu šef ispostave naredi, što je potvrdila i svjedokinja Safeta Šemdin, pa i one koji uključuju i poslove nadzora nad zakonitošću rada u oblasti djelatnosti koju obavlja preduzeće tužiočevog sina. Naime, prema utvrđenju nižestepenih vijeća, tužiočev sin obavlja špeditersku djelatnost, a špediter kod uvoza robe nastupa u ime i za račun uvoznika (nalogodavca), a postupak carinjenja uvezene robe vrše radnici Carinske uprave, uglavnom carinici - samostalni referenti, koju dužnost je tužilac obavljao. Carinici takodje vrše nadzor i kontrolu onoga što su špediteri uradili, prateći da li su postupili u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima, zbog čega se prigovori revidenta istaknuti u ovom pravcu ukazuju neosnovanim.

Revizijsko vijeće, stoga, smatra, da je u pobijanoj presudi pravilno zaključeno da ono što tužilac radi i ono što mu se može staviti u radni zadatak, smatra poslovima nadzora nad zakonitošću rada u oblasti djelatnosti kojom se bavi njegov sin (špediterska djelatnost), te da je zato pravilno primijenjena odredba člana 10. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH. Pravilan je i stav nižestepenih vijeća koji se revizijom pobija, da mišljenje Ministarstva pravde BiH nema obavezujući karakter, jer se radi samo o mišljenju tog Ministarstva, a autentično tumačenje daje Parlament FBiH.

Drugostepeno građansko vijeće, kao i prvostepeno parnično vijeće, u svojim presudama su se pravilno izjasnili i o eventualnoj povredi Ustava BiH i Evropske konvencije o zaštiti

ljudskih prava, koje razloge usvaja i revizijsko vijeće, pa su prigovori revidenta i u tom pravcu odbijeni kao neosnovani i nedokazani.

Ostali prigovori revidenta predstavljaju prigovore na pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, zbog kojih se revizija ne može izjaviti (član 207. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH), pa ih revizijsko vijeće nije posebno ni razmatralo.

(Presuda revizijskog vijeća Suda BiH broj Rev- 9/07 od 01. 10. 2007. godine)

Ovlaštenja Regulatorne agencije za komunikacije u izricanju sankcija

Član 46. Zakona o komunikacijama

Regulatorna agencija za komunikacije BiH (RAK BiH) je ovlaštena da izriče sankcije nosiocu dozvole za pružanje usluga distribucije RTV programa u slučaju ako nosilac dozvole nema dozvolu za distribuciju programa određenih TV operatera i RAK-a BiH. Okolnost da Vijeće ministara BiH još nije usvojilo Pregled povreda dozvola i sankcija, ne znači da se do tada ne mogu utvrđivati povrede i izricati sankcije, s obzirom na ovlaštenje RAK-a BiH propisano Zakonom o komunikacijama i Pravilnikom i postupku rješavanja kršenja uslova dozvole i propisa RAK-a BiH da do tada RAK BiH prekršiteljima izriče sankcije propisane u članu 46. Zakona o komunikacijama .

Iz obrazloženja:

Odlučujući o osnovanosti zahtjeva u meritumu, apelaciono upravno vijeće je ocijenilo da je zahtjev neosnovan, jer je pobijana presuda pravilna i zakonita, pošto se zasniva na pravilnoj primjeni materijalnog prava, a nisu počinjene ni povrede pravila postupka koji je predhodio njenom donošenju iz kojih razloga je tužilac zahtjevom pobija. Pravilno je zaključilo vijeće za upravne sporove ovog suda kada je, polazeći od činjeničnog stanja utvrđenog u postupku koji je predhodio donošenju osporenog rješenja tužene, i materijalno-pravnih propisa koji su u tom rješenju primijenjeni, pravilnom primjenom odredbe člana 46. tačka 3. Zakona o komunikacijama („Službeni glasnik BiH „, broj 31/03 i 75/06), koja propisuje ovlaštenje RAK-a ako neka telekomunikacijska ili emitterska mreža radi bez dozvole, kao i u slučaju da pruža usluge bez dozvole, opravdano zaključilo da je tužena ovlaštena da izriče sankcije kako nosiocima njenih dozvola, tako i telekomunikacijskim ili emitterskim mrežama koje tako postupaju. Odredba člana 3. stav 1. i 3. , te člana 37. istog zakona daje ovlaštenje tuženoj za regulisanje oblasti komunikacija, emitterskih i javnih telekomunikacijskih mreža i osiguranje njihovog poštivanja, uključujući izdavanje dozvola kroz proglašenje i primjenu pravila, posebno praćenje poštivanja uslova izdatih dozvola, a ta obaveza postoji sve vrijeme pružanja usluga i proizilazi ne samo iz odredbe člana 3.5 Dozvole za pružanje usluga kablovske distribucije RTV programa, nego i iz odredbe člana 5.1 i 5.2 Dozvole. Suprotno navodima zahtjeva , vijeće za upravne sporove je u pobijanoj presudi pravilno zaključilo da je ispravan zaključak tužene, odnosno i njene interne komisije, da

tvrdnja tužioca da je posjedovao saglasnost TV NOVA prije početka pružanja usluga, i dokaz koji je u tom smislu predložio, nije valjan dokaz na tu tvrdnju, koji je tužilac vijeću za upravne sporove dostavio pod naslovom „ Izjava“ o čemu je dato potpuno i pravilno obrazloženje kako u konačnom aktu tužene, tako i u pobijanoj presudi, a što proizilazi i iz dopisa TV NOVA od 09. 03. 2005. godine, u kojem TV NOVA obavještava i potvrđuje „Mreži Plus“, da niti jednom kablovskom operateru nije dala bilo kakvo odobrenje za prikazivanje njihovog programa, a CROATEL d.o.o., prema pravilnom zaključku tužene, koji je kao takav prihvatilo i vijeće za upravne sporove, a i ovo apelaciono upravno vijeće, nema ovlaštenje, da u ime TV NOVE, trećim licima daje saglasnost i odobrava prava za distribuciju njenih programa. Suprotno navodu zahtjeva, i po ocjeni ovog apelacionog vijeća, tužiocu ne pripada pravo emitovanja spornog programa ni sa relejne stanice koju navodi, a ni po Evropskoj konvenciji o prekograničnoj televiziji, koja ne odobrava neovlašteno prenošenje signala, nego sadrži sasvim druga prava, što je u toj Konvenciji i navedeno. Pravilno se u pobijanoj presudi navodi i to, da vremenski period sankcionisanog postupanja, nije pravno relevantna činjenica za odluku tužene, nego je bitno da je tužilac u bilo kojem periodu djelovao protivno odredbi člana 3.5 Dozvole, a tužilac nije dokazao da nije tako postupao. Nadalje, odredbe člana 46. stav 3. Zakona o komunikacijama, vezano za član 26. Pravilnika o postupku rješavanja kršenja uslova dozvola i propisa Regulatorne agencije za komunikacije BiH, daje tuženoj (RAK-u) diskreciono pravo da primjenjuje izvršne mjere navedene u članu 46. stav 3. tog zakona srazmjerno učinjenim prekršajima, što znači da je tužena imala zakonsko ovlaštenje s obzirom na prekršaj koji je počinio tužilac, da tužiocu izrekne sankciju plaćanjem novčane kazne u iznosu od 18.000 KM (za isti prekršaj navedenim zakonom je propisana novčana kazna do 150.000 KM, odnosno do 300.000 KM za slučaj da se povrede ponove - član 46. stav 3. tačka d) navedenog zakona). Ovo pogotovo što je tužilac u dužem vremenskom periodu upozoravan na svoju zakonsku obavezu, što proizilazi iz podataka spisa predmeta, a naročito iz dopisa tužene upućenih tužiocu dana 18. 03. i 25. 03. 2005. godine, koje tužilac nije ispoštovao.

Za navode zahtjeva koji se odnose na, navodnu, povredu Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, apelaciono upravno vijeće ukazuje da se taj zakon odnosi isključivo na zaštitu prava autora i drugih nosilaca srodnih prava, što je, prema odredbama tog zakona, u isključivoj nadležnosti redovnih sudova, a ne organa uprave, a taj zakon nije u ovom slučaju ni primijenjen u smislu na koji upućuje tužilac (niti je mogao biti), nego je primijenjen Zakon o komunikacijama u skladu sa članom 3. stav 4. tog zakona, koji primjenjuju organi uprave, čiju visinu kazne tužena određuje po slobodnoj ocjeni, što je u skladu i sa članom 4. stav 2. Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH,, broj 29/02, 12/04 i 88/07). Zabrana emitovanja video, audio ili tekstualnog materijala bez prethodno riješenih autorskih prava, propisana je i Pravilima tužene i uslovima dozvole izdate tužiocu (kao i ostalim nosiocima dozvola). Nadalje, okolnost što Vijeće ministara BiH još nije usvojilo Pregled povreda i kazni, ne znači da se povrede ne mogu do tada utvrđivati i kazne izricati, budući da je Pravilnikom o postupku rješavanja kršenja uslova dozvola i propisa Regulatorne agencije za komunikacije („Službeni glasnik BiH,, broj 18/05) u članu 32. propisano da dok Vijeće ministara o navedenom ne odluči, prekršiteljima će se izricati kazne iz člana 46. Zakona o komunikacijama, pri

čemu će se voditi računa o svim okolnostima slučaja, kako je u konkretnoj stvari od strane RAK-a i postupljeno.

(Presuda Apelacionog upravnog vijeća Suda BiH broj Uv- 7/07 od 13. 12. 2007. godine)

Donošenjem konačnog upravnog akta u upravnom postupku prestaje pravo tužioca da zahtijeva od suda postupanje po čl. 64 Zakona o upravnim sporovima BiH

Član 64. Zakona o upravnim sporovima BiH

Vijeće za upravne sporove Suda BiH je odlučilo pravilno i zakonito kada je odbilo kao neosnovan zahtjev tužioca za donošenja upravnog akta koji u svemu zamjenjuje konačni upravni akt tuženog organa, navodeći da nisu ispunjeni za to uslovi propisani članom 64. Zakona o upravnim sporovima BiH, u situaciji kada je prvostepeni organ, nakon donošenja presude vijeća za upravne sporove kojom je tužiočeva tužba uvažena, osporeno i prvostepeno rješenje poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno rješavanje, pa prvostepeni organ u ponovnom postupku donio novo rješenje, a tužena, odlučujući o žalbi tužioca protiv tog (novog) rješenja, donijela konačan upravni akt pri čemu nije odlučna okolnost da upravni organi nisu donijeli nove upravne akte odmah, odnosno u roku propisanom u članu 64. Zakona o upravnim sporovima BiH.

Iz obrazloženja:

Tužilac je dana 18. 12. 2006. godine podnio zahtjev vijeću za upravne sporove Suda BiH za donošenje upravnog akta, koji u svemu zamjenjuje konačni akt tužene pozivajući se na odredbu člana 63. Zakona o upravnim sporovima BiH i navodeći da tužena nije postupila u roku po presudi istog vijeća broj U- 584/05 od 28. 11. 2005. godine, kojom je tužiočeva tužba uvažena, osporeno i prvostepeno rješenje poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno rješavanje. U podnesku od 07. 05. 2007. godine tužilac je obavijestio Sud BiH da su u međuvremenu prvostepeni organ u ponovnom prvostepenom postupku, a tužena u žalbenom postupku, donijeli nova rješenja i to prvostepeni organ o obavezi tužioca na plaćanje carine, a tužena o odbijanju žalbe tužioca izjavljene protiv novog prvostepenog rješenja, dakle da je postupljeno suprotno uputama iz sudske presude, te da postoje uslovi iz odredbe člana 64. Zakona o upravnim sporovima BiH za donošenje upravnog akta koji u svemu zamjenjuje konačni upravni akt tužene.

Apelaciono upravno vijeće nalazi da se pobijano rješenje vijeća za upravne sporove BiH zasniva na pravilnoj primjeni Zakona o upravnim sporovima BiH. Pravilno je, naime, navedeno vijeće odbilo kao neosnovan zahtjev tužioca od 18. 12. 2006. godine za donošenje upravnog akta koji u svemu zamjenjuje konačni upravni akt tužene, nalazeći opravdano da nisu ispunjeni uslovi iz člana 64. navedenog zakona. Ovo iz razloga što je

prvostepeni organ, nakon donošenja presude Suda BiH broj U- 584/05 od 28. 11. 2005. godine, postupajući po toj presudi, u ponovnom postupku donio novo rješenje, kojim je ponovo obavezao tužioca na plaćanje uvoznih dažbina, a odlučujući o žalbi tužioca protiv tog rješenja, tužena, kao drugostepeni organ, donijela konačni akt kojim je odbijena žalba tužioca kao neosnovana, nakon čega je tužilac protiv tih, novih, konačnih rješenja tužene, kod Suda BiH, pokrenuo novi upravni spor. Iz izloženog proizilazi da su upravni organi, postupajući po uputama Suda BiH, donijeli nove upravne akte, a tužilac ponovo kod istog Suda osporio konačni akt tužene. Pravilno, stoga, zbog navedenih razloga zaključuje vijeće za upravne sporove Suda BiH da nisu ispunjeni uslovi iz člana 64. Zakona o upravnim sporovima BiH. Takodje je pravilan i zaključak istog vijeća da okolnost što tužena, a ni prvostepeni organ, nisu donijeli novi upravni akt odmah, odnosno u roku propisanom u odredbama člana 64. Zakona o upravnim sporovima BiH, nije zakonski razlog za postupanje Suda po navedenim zakonskim odredbama, s obzirom da Sud donosi upravni akt koji zamjenjuje akt nadležnog organa samo onda ako nadležni organ, nakon donošenja presude, nije uopće donio upravni akt, što ovdje nije slučaj, jer su oba upravna organa donijela nove upravne akte i tužilac protiv tih akata koristio pravne lijekove propisane Zakonom o upravnim sporovima BiH.

S obzirom na iznijete razloge apelaciono upravno vijeće smatra neosnovanim i bez uticaja na rješenje ove upravne stvari navode iz zahtjeva za preispitivanje sudske odluke (žalbe), pa ga je odbilo kao neosnovan primjenom člana 54. stav 1. prva rečenica, Zakona o upravnim sporovima BiH.

(Presuda Apelacionog upravnog vijeća Suda BiH broj Uvl- 8/07 od 07. 12. 2007. godine)

Trajanje sankcije za sukob interesa

Član 20. tačka 1. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH

Sankcija propisana u članu 20. tačka 1. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH, da je izborni dužnosnik, nositelj izvršne dužnosti ili savjetnik za koje se utvrdi da su u sukobu interesa, nepodoban da se kandidira za bilo koju neposrednu ili posrednu izabranu dužnost u razdoblju od četiri godine nakon počinjenog prekršaja, je sankcija kojom je ex lege određeno razdoblje od četiri godine, pa se ovo zakonom određeno razdoblje ne može odmjeravati ni u kraćem ni u dužem razdoblju (radi se o parapenalnoj sankciji).

Iz obrazloženja:

U postupku koji je prethodio donošenju osporene odluke i koji je proveden u skladu sa odredbom člana 18. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 16/02, 14/03 i 12/04 u daljem tekstu: Zakon o sukobu interesa), utvrđeno je da je tužitelj u vrijeme obavljanja dužnosti ministra u Vladi Unsko-sanskog kantona (nosilac izborne dužnosti), imenovan za generalnog direktora

„Agrokomerc“ d.d. Velika Kladuša Odlukom ovog preduzeća broj 1628/04 od 07. 06. 2004.godine. Na ovu dužnost generalnog direktora tužitelj je stupio, kako on to sam navodi 11. 06. 2004. godine, a Odlukom Skupštine Unsko-sanskog kantona od 30. 06. 2004. godine tužitelj je razriješen dužnosti ministra Kantonalnog ministarstva finansija ovog kantona sa danom 30. 06. 2004. godine. Nadalje je u postupku utvrđeno da je « Agrokomerc» javno preduzeće u smislu člana 3. stav 1. tačka j) citiranog zakona, jer je udio državnog kapitala u navedenom preduzeću veći od 25 %, kako to proizilazi iz dokaza provedenih u postupku, pa tužitelj neopravdano u tužbi tvrdi da se ne radi o „javnom preduzeću“. Navodima u tužbi nije dovedeno u sumnju utvrđeno činjenično stanje u tom pravcu.

Polazeći od navedenog utvrđenog činjeničnog stanja, tužena Izborna komisija je izvela pravilan zaključak da u konkretnom slučaju postoji sukob interesa u smislu odredaba citiranog Zakona o sukobu interesa. Tužitelj je naime, preuzimanjem dužnosti generalnog direktora u navedenom preduzeću u vrijeme trajanja mandata ministra, odnosno u vrijeme obavljanja dužnosti nositelja izvršne funkcije, prekršio odredbe člana 5. tačka 1. i 3. citiranog zakona. Ovim propisima regulisano je da postoji sukob interesa u slučaju kada nosilac izborne dužnosti (član 3. stav 1. tačka c) istog zakona), istovremeno obavlja dužnost ovlaštene osobe (član 3. stav 1. tačka a) u javnom preduzeću, odnosno navedenim propisima predviđena je zabrana obavljanja nespojivih dužnosti, pa u slučaju postojanja sukoba interesa izabrani dužnosnik odnosno nositelj izabranih dužnosti čini kršenje odredaba citiranog zakona, zbog čega se protiv dužnosnika izriču sankcije koje su propisane navedenim zakonom. Budući da je u postupku sa sigurnošću utvrđeno da je tužitelj prekršio odredbe člana 5. stav 1. i stav 3. Zakona o sukobu interesa, nastupili su uslovi da se tužitelju izrekne propisana sankcija zbog kršenja odredaba navedenog zakona. Odredbom člana 20. istog zakona predviđeno je da je nositelj izvršne dužnosti koji krši odredbe člana 5. ovog zakona, nepodoban da se kandidira za bilo koju neposredno ili posredno izabranu dužnost, zbog čega mu se izriče sankcija zabrana kandidiranja u razdoblju od četiri godine, nakon počinjenog prekršaja. Radi se o parapenalnoj sankciji kojom se propisuje zabrana vršenja određenih funkcija i izriče se ex lege i to samo u razdoblju koji je zakonom određeno, dakle u razdoblju od četiri godine, te se ne može zakonom određeno razdoblje odmjeravati ni u kraćem ni u dužem periodu. Stoga tužitelj neopravdano u tužbi predlaže da se trajanje sankcije zabrane obavljanja izbornih dužnosti skрати na kraće razdoblje. U tom pravcu tužena je pravilno primijenila materijalno pravo, odnosno citirane propise, kada je tužitelju osporenom odlukom izrekla navedenu sankciju predviđenu u članu 20. stav 1. citiranog zakona, pa je u tom dijelu tužba tužitelja neosnovana, jer se osporena odluka temelji na pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni zakona, pa je sud u tom dijelu tužbu odbio.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 80/04 od 28. 01. 2005. godine)

Preuzimanje obaveza ranijih carinskih uprava od strane Uprave za indirektno oporezivanje

Uprava za indirektno oporezivanje BiH temeljem Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja BiH, nije preuzela obaveze ranijih carinskih uprava (entitetskih carinskih uprava), nastale do 31. 12. 2003. godine, naprotiv, za sve obaveze nastale do navedenog datuma radom i aktivnostima ranijih carinskih uprava, kao i troškova za plaće i naknade zaposlenika ranijih carinskih uprava, izmiruju i dalje su odgovorne Federacija, Republika Srpska i Distrikt Brčko, pa su entitetski sudovi nadležni za rješavanje imovinskih sporova koji se odnose na obaveze ranijih carinskih uprava.

Iz obrazloženja:

Okružni sud u Banja Luci smatra da nije stvarno nadležan za rješavanje sporova o naknadi štete nastale radom ranijih carinskih uprava iz razloga što je Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH osnovana Uprava za indirektno oporezivanja, kao samostalna upravna organizacija BiH - institucija BiH, pa je stupanjem na snagu navedenog zakona došlo do spajanja svih ranijih carinskih uprava, zbog čega, po ocjeni tog suda, za naknadu štete ranijih carinskih uprava je odgovorna navedena institucija BiH, a time da je i Sud BiH stvarno nadležan za rješavanje ovih imovinskih sporova u smislu člana 1. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH. Međutim, ovaj zaključak Okružnog suda u Banja Luci nije pravilan, jer taj sud nije imao u vidu odredbe člana 32. i člana 34. citiranog zakona. Odredbom člana 32. navedenog zakona, propisano je da danom stupanja na snagu ovog zakona, dakle 08. 01. 2004. godine, sva pokretna i nepokretna imovina ranijih carinskih uprava, obligaciona prava ranijih carinskih uprava (samo obligaciona prava), te stvari u zakonitom posjedu ranijih carinskih uprava ubuduće će koristiti Uprava za indirektno oporezivanja BiH, a u roku od šezdeset dana od stupanja na snagu ovog zakona izvršit će se popis pokretne i nepokretne imovine ranijih carinskih uprava, kao i prijenos imovinskih prava (samo imovinskih prava) na Upravu za indirektno oporezivanje BiH (stav 2. odredbe člana 32. citiranog zakona). Ovom odredbom, takođe, je propisano da će se pripremiti plan za razmatranje dugova i obaveza ranijih carinskih uprava, ali ovaj plan nikada nije donesen. Prema odredbi člana 34. navedenog zakona, zaključno sa 31. decembrom 2003. godine, Federacija, Republika Srpska i Distrikt Brčko izmiruju sve dugove vezane za carinske aktivnosti ranijih carinskih uprava na njihovim područjima, te sve operativne troškove kao i troškove za plaće i naknade zaposlenika ranijih carinskih uprava.

Pravilnim tumačenjem navedenih propisa slijedi da je Uprava za indirektno oporezivanje BiH, kao institucija BiH, stupanjem na snagu navedenog zakona preuzela svu pokretnu i nepokretnu imovinu ranijih carinskih uprava, zatim samo obligaciona prava ranijih carinskih uprava i preuzela samo imovinska prava ranijih carinskih uprava. Navedenim zakonom nije propisano da je Uprava za indirektno oporezivanje BiH preuzela obaveze ranijih carinskih uprava, naprotiv za sve obaveze nastale zaključno do 31. decembra 2003. godine, radom i aktivnostima ranijih carinskih uprava, kao i troškove za plaće i naknade zaposlenika ranijih carinskih uprava, izmiruju i odgovorne su Federacija, Republika Srpska i Distrikt Brčko. Iz navedenog slijedi da su entitetske vlade odgovorne

za sve obaveze ranijih carinskih uprava koje su nastale do 31. 12. 2003. godine, pa su entitetski sudovi nadležni da rješavaju imovinske sporove vezane za obaveze ranijih carinskih uprava.

U konkretnom slučaju radi se o potraživanju, odnosno imovinskom sporu koji se odnosi na naknadu štete nastale do 31. 12. 2003. godine pri vršenju poslova ranijih carinskih uprava (entitetskih carinskih uprava), pa je za rješavanje ovog spora u drugostepenom postupku stvarno nadležan Okružni sud u Banja Luci u smislu člana 26. Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ broj 111/04 i 109/05).

Prema odredbi člana 1. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, ovaj sud je stvarno nadležan da rješava imovinske sporove koji su proistekli iz štete koja je nastala pri vršenju poslova organa uprave BiH i drugih institucija BiH i službenih lica tih organa i institucija. U konkretnom slučaju ne radi se o imovinskom sporu, odnosno o naknadi štete nastale pri vršenju poslova institucija BiH, odnosno organa BiH, pa za rješavanje navedenog spora nije stvarno nadležan Sud BiH.

Iz navedenih razloga ovaj sud je primjenom člana 14. stav 2. tačka c) Zakona o Sudu BiH, odlučio kao u dispozitivu ovog rješenja.

(Rješenje vijeća Upravnog odjeljenja Suda BiH broj R. 27/07 od 28. 11. 2007. godine)

Određivanje carinske vrijednosti uvezene robe

Član 25., 26. i 27. Zakona o carinskoj politici BiH

Carinska vrijednost uvezene robe određuje se prema transakcijskoj vrijednosti (stvarno plaćena ili plativa cijena za robu prilikom prodaje za izvoz u carinsko područje BiH) samo u slučaju ako je ta vrijednost prihvatljiva, a smatra se da je vrijednost prihvatljiva ako je približno ista transakcijskoj vrijednosti identične ili slične robe predviđene za izvoz u BiH, prilikom kupoprodaje između kupca i prodavača koji nisu povezani ni u kojem posebnom slučaju, odnosno carinska vrijednost identične ili slične robe utvrđena prema transakcijskoj vrijednosti identične ili slične robe prodane za izvoz u isto vrijeme kad i roba čija se vrijednost utvrđuje (član 25., 26. i 27. Zakona o carinskoj politici BiH).

Iz obrazloženja:

Pravilan je zaključak carinskih organa da nisu ispunjeni uvjeti propisani članom 26. Zakona o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 57/04, koji se primjenjuje od 01. 01. 2005. godine i koji je bio na snazi u vrijeme prihvatanja carinske prijave - član 64. ovog zakona), da se u konkretnom slučaju vrijednost robe za carinske svrhe utvrđuje na osnovu transakcijske vrijednosti tj. stvarno plaćene ili plative cijene koju je tužitelj naveo u carinskoj prijavi. Ovo iz razloga što je odredbom člana 26. citiranog zakona, propisano da transakcijska vrijednost (stvarno plaćena ili plativa cijena za

robu), za određivanje carinske vrijednosti robe, odnosno carinske osnovice, mora biti prihvatljiva, a prihvatljiva je samo u slučaju kada je označena vrijednost približno ista vrijednosti identične ili slične robe, koja se pojavljuje u isto ili približno isto vrijeme, a odgovarajući pokazatelj je da se radi o robi koja je prodana za izvoz u carinsko područje BiH. U konkretnom slučaju nije sporno, a i tužitelj u tužbi priznaje, da je u carinskoj prijavi označio vrijednost uvezene robe prema ugovornoj cjeni od 557,00 USA/T, koju cijenu je tužitelj ugovorio sa dobavljačem 15. 08. 2002. godine. Označena vrijednost, i po ocjeni ovog suda, ne može biti osnov za određivanje carinske vrijednosti robe, jer je to suprotno odredbi člana 26. citiranog zakona, budući da se u konkretnom slučaju radi o uvozu koji je izvršen dana 21. 12. 2005. godine, pa su carinski organi pravilno zaključili da označena transakcijska vrijednost u carinskoj prijavi tužitelja ne može predstavljati carinsku osnovicu za određivanje carine i carinskih dažbina. Ovo iz razloga što se carinska osnovica robe koja se uvozi u načelu određuje prema vrijednosti robe u vrijeme kada se vrši uvoz robe, što znači da se transakcijska vrijednost označena u carinskoj prijavi može prihvatiti za određivanje carinske vrijednosti robe samo u slučaju ako je označena vrijednost približno ista vrijednosti identične ili slične robe za izvoz u BiH. Cilj navedenih propisa je da se osigura jednakost naplate uvoznih dažbina od svih uvoznika za uvezenu istu ili sličnu robu. Općepoznato je da je na svjetskom tržištu cijena kafe porasla i da je sadašnja cijena kafe znatno veća od cijene koja je bila u vrijeme kada je tužitelj zaključio ugovor sa dobavljačem, dakle u vrijeme uvoza robe u 2002. godini. Stoga je neprihvatljivo da se carinska osnovica za carinske dažbine tužitelju određuje prema cijeni robe koja je bila u vrijeme zaključenja ugovora, jer bi time tužitelj bio u povoljnijem položaju od uvoznika koji plaćaju carinu i carinske dažbine prema cijeni kafe koju su uvezli u toku 2005. godine odnosno u isto ili približno isto vrijeme. Stoga je neosnovan prigovor tužitelja da se osporeno rješenje temelji na pogrešnoj primjeni odredaba člana 26. Zakona o carinskoj politici BiH.

Međutim, osnovan je prigovor tužitelja da se osporeno rješenje zasniva na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju u dijelu kojim su carinski organi pozivom na odredbu člana 27. citiranog zakona, utvrđivali carinsku vrijednost uvezene robe. Ovaj prigovor je osnovan iz razloga što, i po ocjeni ovog suda, carinski organi nisu postupili u skladu sa članom 27. stav 2. citiranog zakona i nisu utvrdili sve činjenice odlučne za određivanje carinske vrijednosti robe, niti su postupili na zakonom propisani način.

Iz podataka u spisu proizilazi da je Carinska ispostava Tomislavgrad sastavila zapisnik o utvrđivanju carinske vrijednosti uvezene kafe i u ovom zapisniku konstatovala vrijednost uvezene robe. Međutim, iz navedenog zapisnika ne može se zaključiti na osnovu čega je utvrđena navedena carinska vrijednost robe, nego je samo u zapisniku konstatovano da je primjenom člana 27. stav 2. tačka b) citiranog zakona, izvršeno upoređivanje slične robe na taj način što je korištena JCI, broj i datum naveden u zapisniku, koja isprava se i ne nalazi u spisu. Naime, iz sadržaja zapisnika ne može se zaključiti kolika je vrijednost slične, odnosno identične robe, prodane za izvoz u BiH u isto ili približno isto vrijeme kad i roba tužitelja, tako da nema podataka na koji način i temeljem kojih okolnosti je u konkretnom slučaju određena carinska vrijednost uvezene robe. U zapisniku je navedeno da je uvećanje carinske vrijednosti izvršeno po nalogu UIO broj 18 od 03. 03. 2004. godine i ponude sirove kafe u luci Kopar od 19. 10. 2004.

godine, prema jedinstvenoj carinskoj ispravi od 21. 12. 2005. godine. Međutim, u razlozima drugostepenog rješenja navedeno je da naknadno obračunata cijena iznosi 1350 USD/T i da je bazirana na cijeni istovjetne robe, odnosno istovrsne vrste kafe, koja je predmet uvoza i to prema pribavljenoj ponudi sirove kafe u luci Kopar od 24. 05. 2004. godine. Dakle, prema osporenom rješenju carinska vrijednost robe utvrđena je prema ponudi kafe i cijeni kafe, koja je bila u maju 2004. godine, što znači da se radi o ponudi koja se nije pojavila u isto ili približno isto vrijeme kad i roba čija se vrijednost utvrđuje. Razlozi osporenog rješenja suprotni su razlozima prvostepenog organa, pa je osnovan prigovor tužitelja da vrijednost robe nije utvrđena pravilno i u skladu sa odredbom člana 27. stav 2. citiranog zakona. Ovaj sud ukazuje da je članom 27. stav 2. citiranog zakona, propisan način na koji se utvrđuje carinska vrijednost robe, a stavom 3. ove odredbe, predviđeno da se svi daljnji uvjeti i propisi za primjenu stava 2. ove odredbe, određuju u provedbenim propisima ovog zakona, tj. u Odluci o provedbenim propisima Zakona o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 63 a/04 i 60/06). Ova Odluka se primjenjuje od 01. 01. 2005. godine i danom primjene ove Odluke prestaje da važi Uredba o provođenju Zakona o carinskoj politici („Službene novine Federacije BiH,, broj 59/01 i 6/04 i „Službeni glasnik RS“ broj 35/02).

Prema odredbi člana 27. Zakona o carinskoj politici BiH, kao i prema citiranoj Odluci, carinska vrijednost uvezene robe utvrđuje se prema sličnoj ili identičnoj robi prodanoj za izvoz u carinsko područje BiH i to u isto ili približno isto vrijeme kada i roba čija se vrijednost utvrđuje. Definicija „identične robe,, i definicija „slične robe“ u smislu citiranog zakona data je u odredbi člana 61. navedene odluke. U tom pravcu carinski organi su dužni da izvrše provjeravanje identične ili slične robe u isto ili približno isto vrijeme i da o tome sastave Listu ponuda kafe. Ovu listu ponude kafe treba da utvrdi Odsjek za kontrolno revizione poslove i da se pri tome vodi računa o ponudama i vrijednosti robe koja je prodana za izvoz u carinsko područje BiH i to u isto ili približno isto vrijeme kad i roba čija se vrijednost utvrđuje. Carinska vrijednost robe ne može se utvrđivati samo na osnovu upoređivanja uvoza iste robe po jednoj jedinstvenoj carinskoj ispravi, niti po ponudi koja je postojala u vrijeme koje nije isto ni približno istom vremenu uvoza robe, čija se vrijednost robe utvrđuje. Prema tome, osnovano tužitelj u tužbi navodi da se zaključak carinskih organi u pogledu utvrđivanja carinske osnovice uvezene kafe temelji na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, jer činjenice odlučne za utvrđivanje carinske vrijednosti robe u smislu člana 27. stav 2. Zakona o carinskoj politici BiH nisu pravilno i potpuno utvrđene, pa se sa sigurnošću ne može zaključiti da li su carinski organi pravilno utvrdili carinu i druge carinske dažbine za uvezenu robu .

U ponovnom postupku carinski organi će postupiti po naprijed navedenim uputama Suda i na osnovu pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i pravilno utvrđene carinske vrijednosti ocijeniti osnovanost zahtjeva tužitelja za vraćanje više naplaćene carine.

Iz navedenih razloga ovaj sud je tužbu tužitelja uvažio, osporeno rješenje i rješenje prvostepenog organa poništio i predmet vratio prvostepenom organu na ponovni postupak primjenom odredbe člana 37. stav 1. i stav 2. Zakona o upravnim sporovima BiH.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 1136/05 od 22. 02. 2007. godine)

Pravo uvoznika robe na teritorij BiH da zahtijeva izmjenu podataka u carinskoj deklaraciji i vraćanje više uplaćenih carinskih dažbina.

Član 193. stav 3. Zakona o carinskoj politici BiH

Uvozniku robe koji je robu uvezao na teritoriju BiH ne pripada pravo da zahtijeva izmjenu podataka u carinskoj deklaraciji niti vraćanje više uplaćenih carinskih dažbina, ako je njegov ovlašten i špediter prilikom uvoza robe, kao carinski dužnik, u smislu člana 193. stav 3. Zakona o carinskoj politici BiH, prijavio robu, sačinio deklaraciju, a zatim u skladu sa ovlaštenjima o zastupanju u carinskom postupku dao saglasnost za carinsku vrijednost robe utvrđenu od strane carinskih organa, nakon čega je carinski dug i carina plaćeni i roba stavljena u slobodan promet.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem konačno je odbačen prigovor uvoznika – tužitelja izjavljen na utvrđenu carinsku osnovicu za robu prijavljenu po deklaraciji JCI C 16758 od 09. 11. 2004. godine, iz razloga što su carinski organi u postupku donošenja osporenog rješenja utvrdili da prigovor tužitelja nije dopušten.

Osporeno rješenje temelji se na pravilnoj primjeni zakona. Naime, iz podataka u spisu i dokaza izvedenih u postupku utvrđeno je da je carinsku prijavu i navedenu carinsku deklaraciju, carinskim organima podnio ovlašten i špediter „Špedal“ iz Banja Luke i u carinskoj deklaraciji naveo carinsku vrijednost uvezene robe, koju carinski organi nisu uvažili, te su proveli postupak utvrđivanja carinske vrijednosti i carinske osnovice za uvezenu robu. Carinski organi su dana 09. 11. 2004. godine izvršiti pregled uvezene robe i sačinili zapisnik o utvrđivanju carinske vrijednosti i carinske osnovice, kojom prilikom je u postupku bio prisutan ovlašten i špediter. Prema sadržini zapisnika proizilazi da je ovlašten i špediter potpisao navedeni zapisnik i da je prihvatio utvrđenu carinsku osnovicu od strane carinskih organa, odnosno na zapisnik nije naveo da „ne prihvata“ označenu carinsku osnovicu, nego je nakon potpisivanja zapisnika izuzeo robu ispod carinskog nadzora i istu stavio u slobodan promet. Nakon izuzimanja robe ispod carinskog nadzora, tužitelj je kao uvoznik podnio prigovor dana 10. 11. 2004. godine, kojim je osporio utvrđenu carinsku osnovicu za uvezenu robu. Prigovor tužitelja prvostepeni organ je odbacio kao nedopušten pozivom na odredbu člana 6. tačka 9. Obaveznog Uputstva 2/03 direktora RUC i na odredbe Uredbe o sprovođenju Zakona o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik RS“, broj 35/02). Navedenim odredbama propisano je da deklarant, odnosno lice koje je podnijelo carinsku prijavu i sačinilo deklaraciju, koji se ne saglasi sa ispravljenom prijavom, odnosno utvrđenom vrijednosti carinske robe od strane carinskih organa na zapisnik o utvrđenoj vrijednosti, mora navesti da utvrđenu vrijednost „ne prihvata“, i u tom slučaju mu pripada pravo da u roku od tri dana po prijemu ispravljene prijave podnese prigovor carinarnici, te u istom roku nema pravo da podigne uvezenu robu ispod carinskog nadzora. Ova dva uslova su propisana kumulativno, što znači da je deklarant dužan da navede da ne prihvata utvrđenu carinsku vrijednost i da robu ne može podignuti ispod carinskog nadzora.

Polazeći od izloženog ovaj sud nalazi da su carinski organi pravilno odlučili kada su prigovor tužitelja odbacili kao nedopušten, jer tužitelju kao uvozniku nije dopušteno da osporava pravilnost utvrđene vrijednosti robe i carinske osnovice za uvezenu robu, kada je njegov ovlaštenu špediter kao deklarant dao saglasnost na utvrđenu carinsku osnovicu i kada je nakon potpisivanja zapisnika o utvrđivanju carinske vrijednosti robe, robu izuzeo ispod carinskog nadzora i istu stavio u slobodan promet.

Ovaj sud ukazuje da je ovlaštenu špediter u carinskom postupku u skladu sa članom 177. Zakona o carinskoj politici BiH kao deklarant (lice koje je sastavilo carinsku deklaraciju), carinski obveznik. Ovlaštenu špediter prema odredbi člana 835. Zakona o obligacionim odnosima je dužan da za nalogodavca (uvoznika robe), sprovede sve potrebne carinske radnje i da učestvuje u carinskom postupku, što je u konkretnom slučaju ovlaštenu špediter „Špedal,, iz Banja Luke i postupao. Njegove radnje u carinskom postupku smatraju se valjanim pa i saglasnost ovlaštenog špeditera da prihvata utvrđenu carinsku vrijednost i carinsku osnovicu uvezene robe. Stoga je pravilno osporenim rješenjem konačno odbačen prigovor tužitelja kao nedopušten, jer protiv utvrđene carinske osnovice za uvezenu robu, koja je izuzeta ispod carinskog nadzora i stavljena u slobodan promet i za koju nije na zapisniku navedeno da se utvrđena carinska osnovica ne prihvata, ne može podnositi prigovor, odnosno isti je nedopušten.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 868/05 od 28. 05. 2007. godine)

Dodjeljivanje izbjegličkog statusa strancu koji zahtijeva azil BiH zbog izbjegavanja pravde

Član 1.A(2) Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i člana 1. Protokola iz 1967. godine

Ne postoji ni jedan osnov za dodjeljivanje izbjegličkog statusa strancu koji zahtijeva azil BiH zbog izbjegavanja pravde, jer se prema definiciji izbjeglice iz člana 1.A(2) Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i člana 1. Protokola iz 1967. godine, može smatrati izbjeglicom stranac koji zbog opravdanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti nekoj društvenoj grupi ili svojih političkih mišljenja, nađe izvan zemlje čije državljanstvo ima ili koje ne može ili zbog straha neće da traži zaštitu te zemlje. Dakle, izbjeglicom se može smatrati žrtva ili potencijalna žrtva nepravde, a ne bjegunac od pravde.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem konačno je odbijen zahtjev tužitelja za azil u Bosni i Hercegovini i tužitelju naloženo napuštanje teritorije BiH, iz razloga što je u postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno da tužitelj ima državljanstvo R Srbije i da ne traži zaštitu od

države čije državljanstvo ima, nego traži azil u BiH, iz razloga što u Njemačkoj doživljava diskriminaciju. Nadalje je u postupku utvrđeno da je tužitelj boravio u Srbiji, i da je 06. 03. 2007. godine pošao u Bosnu i Hercegovinu da pronadje kamion za firmu, koju ima u Novom Pazaru, te da je na granici uhapšen na osnovu Interpolove potjernice i da se nalazi u pritvoru u Kazneno popravnom zavodu „Kula“, zbog extradicije za izdržavanje kazne zatvora u Njemačkoj u trajanju od 3 mjeseca i 15 dana. Ovo utvrđenje tuženog tužitelj ni u tužbi ne osporava. U toku postupka tuženi je saslušao tužitelja kojom prilikom je tužitelj jasno naveo da ne traži azil od Srbije, zemlje svoga državljanstva, nego od Njemačke, zbog toga što u Njemačkoj doživljava diskriminaciju na svakom koraku, i to od strane komšija, poslodavaca i slično.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja tuženi je zaključio da nisu ispunjeni uslovi propisani odredbom člana 72. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH“ broj: 29/03 i 4/04), da se tužitelju odobri azil. Ovaj zaključak tuženog je pravilan, jer prema odredbi člana 72. citiranog zakona azil se odobrava strancu koji se zbog opravdanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti nekoj društvenoj grupi ili svojih političkih mišljenja, nadje izvan zemlje čije državljanstvo ima, i koji ne može ili zbog straha neće da traži zaštitu te zemlje. Prema ovoj odredbi azil se odobrava strancu koji ima status izbjeglice. Definicija i pojam izbjeglice propisan je Konvencijom i Protokolom o statusu izbjeglica, prema kojim se izbjeglicom smatra svaka osoba koja se zbog osnovanog straha od proganjanja iz razloga rase, religije, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja nadje izvan zemlje svog državljanstva. Ne smatra se da je osoba lišena zaštite zemlje svog državljanstva ako se bez ikakvog valjanog razloga zasnovanog na osnovanom strahu ne stavi pod zaštitu zemlje čije državljanstvo ima.

Prema navedenim propisima proizlazi da samo stranac koji ima sve elemente statusa izbjeglice može tražiti azil pod uslovom da se nađe izvan zemlje čije državljanstvo ima a zbog straha od proganjanja neće da traži zaštitu te zemlje.

U konkretnom slučaju tužitelj traži azil zbog toga što je, kako on to tvrdi, proganjan u Njemačkoj, dakle u državi čije državljanstvo nema, pa nisu ispunjeni uslovi propisani naprijed citiranim zakonom da se tužitelju odobri azil u Bosni i Hercegovini, jer se tužitelj nije našao u zemlji i izvan svog državljanstva zbog osnovanog straha od proganjanja u toj državi. To znači da ne postoji valjan razlog da se ne stavi pod zaštitu zemlje čije državljanstvo ima, dakle pod zaštitu Republike Srbije. Osim toga, u postupku donošenja osporenog rješenja tužitelj kao podnosilac zahtjeva za azil nije ponudio bilo kakav dokaz o diskriminaciji tužitelja i opravdanog straha od proganjanja, zbog rase, religije i slično u Njemačkoj u kojoj boravi od 1992. godine. Naprotiv, prema navodima tužitelja proizlazi da je njegov motiv za traženje azila da izbjegne pravdu zbog čega se azil ne može tražiti, jer se izbjeglicom može smatrati žrtva ili potencijalna žrtva nepravde, a ne bjegunac od pravde.

U osporenom rješenju tuženi je detaljno obrazložio sve razloge zbog kojih tužitelju nije odobrio azil, koje razloge u cijelosti uvažava ovaj sud, a naveo je i razloge zbog kojih je tužitelju naloženo da napusti teritoriju Bosne i Hercegovine, jer nisu ispunjeni uslovi za

dodjeljivanje tužitelju privremenog boravka u smislu člana 35. stav 1. tačka d) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu. Osim toga i po ocjeni ovog suda nisu ispunjeni ni uslovi propisani članom 60. citiranog zakona, kojom odredbom je predviđen princip „zabrana vraćanja,“. Ova zabrana postoji samo u slučaju ako postoji osnovana sumnja da bi stranac bio u opasnosti da bude podvrgnut mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju. U postupku je utvrđeno da ne postoji osnovana sumnja da bi tužitelj bio u opasnosti, podvrgavanju mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju u Njemačkoj koja traži tužiteljevo izručenje zbog učinjenog krivičnog djela i izdržavanja kazne.

Iz navedenih razloga ovaj sud je primjenom odredbe člana 37. stav 2. Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine, odlučio kao u dispozitivu presude jer je tužba tužitelja neosnovana.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 1106/07 od 18. 09. 2007. godine)

Primjena Zakona o državnoj službi u institucijama BiH na policijske službenike

Član 6. stav 4. Zakona o državnoj službi u institucijama BiH

Zakon o državnoj službi u institucijama BiH ne primjenjuje se na policijske službenike (član 6. stav 4. ovog zakona) definirane Zakonom o policijskim službenicima BiH, pa za rješavanje sporova o pravima i obavezama iz radnog odnosa policijskih službenika odlučuje se primjenom odredbe člana 83. stav 4. Zakona o radu u institucijama BiH i prema pravilima parničnog postupka propisanim u Zakonu o parničnom postupku pred Sudom BiH.

Iz obrazloženja:

Zakonom o upravnim sporovima BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 19/02) u članu 2. stav 1. tačka 3. propisano je da pravo na pokretanje upravnog spora kod ovog suda imaju državni službenici, ako je konačnim upravnim aktom povrijeđeno njihovo pravo iz radnog odnosa. Prema tome, u skladu sa navedenom odredbom, kod ovog suda tužbu za pokretanje upravnog spora , pa i zbog administrativne šutnje može pokrenuti samo državni službenik, a to je osoba postavljena upravnim aktom na radno mjesto u državnoj službi u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 19/02 do 37/04). Tužitelj, međutim, nema status državnog službenika u skladu sa članom 1. citiranog zakona, nego ima status policijskog službenika u skladu sa članom 2. Zakona o policijskim službenicima BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 27/04). Stoga, za rješavanje o pravima i obavezama iz radnog odnosa policijskih službenika odlučuje u skladu sa citiranim zakonom, a Zakon o državnoj službi u institucijama BiH se ne primjenjuje na policijske službenike definisane Zakonom o policijskim službenicima BiH, kako je to propisano u članu 3. stav 4. navedenog zakona (Zakon o izmjenama i

dopunama Zakona o državnoj službi u institucijama BiH – „Službeni glasnik BiH“ broj 26/04).

Prema odredbi člana 95. citiranog Zakona o policijskim službenicima BiH na policijske službenike, kada su u pitanju radni odnosi, primjenjuju se zakoni o radnim odnosima, odnosno Zakon o radu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 26/04). Prema odredbama ovog zakona u cilju zaštite prava iz radnog odnosa uposlenik, pa i policijski službenik, ako smatra da mu je povrijeđeno neko pravo iz radnog odnosa, može podnijeti zahtjev za zaštitu povrijeđenog prava, a ako se o njegovom zahtjevu ili žalbi ne odluči u zakonom propisanom roku, tada radniku pripada pravo da pokrene radni spor kod Suda BiH, prema propisima kojim se reguliše parnični postupak.

Prema tome, u konkretnom slučaju tužitelj je u skladu sa navedenim propisima protiv tužene Državne granične službe BiH trebao da pokrene radni spor, odnosno da podnese tužbu za pokretanje radnog spora prema odredbama Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH „Službeni glasnik BiH,, broj 36/04).

Iz navedenog slijedi da u smislu odredaba Zakona o upravnim sporovima BiH tužitelju ne pripada pravo na pokretanje upravnog spora kod ovog suda, pa je primjenom odredbe člana 25. stav 1. tačka 1. u vezi sa članom 2. Zakona o upravnim sporovima BiH, tužba tužitelja odbačena kao nedopuštena.

(Rješenje Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 465/06 od 28. 11. 2006. godine)

Pravo stranca na boravak u određenoj zemlji i Europska konvencija

Pravo stranca da ostane u određenoj zemlji i da dobije odobrenje boravka ubraja se u domen javnog prava svake zemlje, pa ako je određena zemlja uskratila takvo pravo stranom licu, zbog razloga propisanih zakonom, to se smatra aktom države koji pripada njenom javno- pravnom domenu i u tom slučaju stranac ne uživa zaštitu u smislu člana 6. Evropske konvencije kao „građansko pravo ili obaveza“. U takvom slučaju od države se ne zahtijeva da u pogledu kretanja stranaca na njenoj teritoriji osigurava sudsku zaštitu niti druge zahtijeve propisane Evropskom konvencijom.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem konačno je odbijen zahtjev tužitelja za odobrenje privremenog boravka na teritoriji BiH, iz razloga što je u postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno da nisu ispunjeni uslovi predviđeni odredbom člana 41. stav 1. tačka d) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH,, broj 29/03 i 4/04), za odobravanje privremenog boravka tužitelju.

Tužba tužitelja za pokretanje upravnog spora protiv navedenog rješenja tuženog nije dopuštena, iz razloga što je Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu, kao

posebnim zakonom, regulisano i pravo stranca na pravna sredstva i sudsku zaštitu stranaca na teritoriji BiH. Navedenim zakonom jasno je propisano da strancu pripada pravo na sudsku zaštitu, odnosno pravo na podnošenje tužbe protiv konačnog upravnog akta samo kada se radi o zahtjevu za odobrenje azila i samo u slučaju ako je predmet upravnog postupka bio zahtjev za privremeni boravak iz razloga navedenih u članu 35. stav 1. tačka d), tj. ako se privremeni boravak zahtjeva iz humanitarnih razloga a stekli su se uslovi iz člana 60. istog zakona, tj. kada se strancu mora dozvoliti privremeni boravak, jer postoji osnovana sumnja da bi u slučaju protjerivanja bio u opasnosti da bude podvrgnut mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. U svim ostalim slučajevima odlučivanja o boravku stranaca na teritoriji BiH navedenim zakonom nije predviđena sudska zaštita, odnosno pokretanje upravnog spora protiv konačnog upravnog akta. Ovo iz razloga što pravo stranca da ostane u određenoj zemlji i da dobije odobrenje boravka ubraja se u domen javnog prava svake zemlje. Ako je određena zemlja uskratila takvo pravo stranom licu, zbog razloga propisanih zakonom, to se smatra aktom države koji pripada njenom javno- pravnom domenu i ne uživa zaštitu u smislu člana 6. Evropske konvencije kao „građansko pravo ili obaveza,.. U takvim slučajevima od države se ne zahtijeva da u pogledu kretanja stranca na njenoj teritoriji osigurava sudsku zaštitu niti druge zahtjeve propisane članom 6. Evropske konvencije.

Budući da tužitelj u konkretnom slučaju u toku postupka nije isticao zahtjev za privremeni boravak u Bosni i Hercegovini vezan za odredbu člana 35. i člana 60. citiranog zakona, to tužitelju ne pripada pravo da protiv osporenog rješenja podnosi tužbu za pokretanje upravnog spora, pa je tužba odbačena kao nedopuštena.

Iz svega izloženog ovaj sud je primjenom člana 25. stav 1. tačka 5. Zakona o upravnim sporovima BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 19/02), odlučio kao u dispozitivu rješenja.

(Rješenje Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U- 509/06 od 10. 09. 2007. godine)